

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมใน ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความรุนแรงของ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของหัวหน้าครัวเรือน และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือน ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้า ครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ผลการศึกษาแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือน

ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

4.1 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

การอธิบายถึงบริบทของพื้นที่ที่ศึกษา ประกอบด้วยบริบททางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน(หนังสือบรรยายสรุปข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ในจังหวัดลำพูน ,2548) แสดงตามลำดับ ดังนี้

4.1.1 บริบททางกายภาพ

ตำบลบ้านกลางตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองลำพูน โดยห่าง จากที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูน ประมาณ 4 กิโลเมตร บริเวณพื้นที่ตำบลบ้านกลางตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำกวง ฝั่งตะวันออก มีลักษณะลาดต่ำมากทางทิศตะวันตก จากแนวเขา แม่ธิ – แม่สาร มีลำน้ำไหลผ่าน 2 สาย คือ ลำน้ำแม่ตึบ และลำน้ำแม่ยอก ซึ่งไหลผ่านเฉพาะฤดูฝน จึงทำให้พื้นที่แห้งแล้งทุรกันดารมาก

อาณาเขตตำบลบ้านกลาง มีเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลศรีบัวบาน ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลศรีบัวบาน ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลเหมืองง่า ตำบลเวียงของ อำเภอเมืองลำพูน
ลักษณะภูมิอากาศของตำบลบ้านกลาง แบ่งออกได้ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่
เดือนมีนาคมของทุกปี อุณหภูมิเฉลี่ย 33 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนของทุกปี
ปริมาณน้ำฝน 103.25 มิลลิเมตร และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนของทุกปี อุณหภูมิเฉลี่ย
25 องศาเซลเซียส

กลุ่มในชุมชน

กลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกกลุ่มจะเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลบ้านกลาง โดยในแต่ละหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาในลักษณะองค์กร
ระดับชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ซึ่งมีรูปแบบ
การบริหารจัดการด้วยกลุ่มสมาชิกในชุมชนด้วยตนเอง ในลักษณะของการเกื้อกูลกันมากกว่าการมุ่ง
ถึงการทำกำไร ทำให้ชุมชนสามารถมีระดับการสะสมยอดเงินออมทรัพย์ได้เป็นจำนวนมากในแต่ละ
ปี ตัวอย่างเช่น บ้านผญาผาบ (หมู่ที่ 1) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 4,00,000 บาท บ้านท่าล้อ (หมู่ที่ 2)
มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 1,202,500 บาท บ้านจี้เหล็ก (หมู่ที่ 3) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 686,447 บาท
บ้านสันป่าฝ้าย (หมู่ที่ 4) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 446,000 บาท บ้านศรีชุม (หมู่ที่ 5) มีเงินออมทรัพย์
1,002,000 บาท บ้านสิงเค็ง(หมู่ที่ 6) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 388,855 บาท บ้านร่องสาว (หมู่ที่ 7) มี
จำนวนเงินออมทรัพย์ 1,727,432 บาท บ้านแม่ยาก (หมู่ที่ 8) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 258,980 บาท
บ้านกลาง (หมู่ที่ 9) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 1,230,870 บาท บ้านประดู่โขง (หมู่ที่ 10) มีจำนวนเงิน
ออมทรัพย์ 250,000 บาท บ้านหอยชัย (หมู่ที่ 11) มีจำนวนเงินออมทรัพย์ 413,335.62 บาท โดยกลุ่ม
ออมทรัพย์ทั้งหมดของชุมชนจะสามารถกู้ยืมผ่านระบบดอกเบี้ย และมีการปันผลให้กับลูกสมาชิก
ในอัตราปีละสองครั้ง

กลุ่มเกษตรกร สมาชิกกลุ่มส่วนมากจะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการปลูกพืชผลทาง
การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ โดยในกลุ่มเกษตรกรจะมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรรายย่อยอื่นๆไปตาม
ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านในแต่ละชุมชน รวมไปถึง
การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มเกษตรกรเหล่านั้นจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านกลางเป็นอย่างดี ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มกิจกรรมของชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมได้
ดังนี้ 1) บ้านท่าล้อ หมู่ที่ 2 มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เกษตรกร มีนายเกรียงไกร ไชยส้าว เป็นประธาน
กลุ่ม โดยมีการรวมเงินออมทุกเดือน หุ้นละ 50 บาทขึ้นไป หากสมาชิกคนใดเป็นหนี้ธนาคาร
การเกษตร (ชกส.) ก็สามารถกู้เงินส่วนนี้ไปใช้ ชกส. โดยทางกลุ่มคิดดอกเบี้ยที่ร้อยละ 1 บาท มี
การปันผลกำไร 2 ปี / ครั้ง หากสมาชิกต้องการถอนหุ้น ก็ต้องรอให้ครบกำหนด 2 ปี และหาก

การถอนหุ้นไปแล้วต้องการเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ต้องซื้อหุ้นเข้าเฉลี่ยตามหุ้นของกลุ่มที่มีอยู่

2) บ้านจี้เหล็ก หมู่ที่ 3 มีการรวมกลุ่มสมาชิกในการเลี้ยงโคเป็นอาชีพ รวมทั้งมีการรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำในระบบการเกษตรชุมชนด้วย โดยทั้งสองกลุ่มนี้มี นายสว่าง มณีเจริญ เป็นประธานกลุ่ม 3) บ้านศรีชุม หมู่ที่ 5 มีการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เพื่อพัฒนาให้สมาชิกในชุมชนได้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้น่าอยู่พร้อมไปกับการสร้างธนาคารอาหารผ่านโครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ของชุมชน โดยชุมชนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง และมีนาย บุญทรง วงศ์ต่อ เป็นประธานกลุ่ม 4) บ้านร่องสำ้ว หมู่ที่ 7 มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค โดยมีสมาชิก 65 คนมีหุ้น 65 หุ้นๆละ 250 บาท โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท และจากโครงการพระราชดำริเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2537 เป็นโคแม่พันธุ์ 60 ตัว ปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงซื้อไปเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวจำนวน 19 ตัว ส่วนหมู่บ้านที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้น เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรแบบเป็นกลุ่มหรือองค์กรหากแต่จะเป็นลักษณะรายย่อย และหันไปจัดกลุ่มในด้านอื่นๆแทน ดังจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

กลุ่มสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส.) สมาชิกกลุ่มจะเป็นชาวบ้านที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรที่ทำการเกษตร ได้แก่ ทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงโคเนื้อ โคขุน โดยชาวบ้านกู้เงินเหล่านั้นมาลงทุนใช้ในการทำการเกษตร (และใช้หมุนเวียนในระบบอื่น) และขอใช้ในลักษณะการเพิ่มดอกเบี้ยไปตามข้อตกลงของธนาคารเพื่อการเกษตร (โดยมีการแบ่งเกรดระดับเครดิตผู้กู้ยืม) เพื่อคืนเงินให้กับทางธนาคารการเกษตรได้ในแต่ละปี พร้อมไปกับการทำสัญญาอุปถัมภ์กับทางธนาคารการเกษตรด้วย โดยทุกเดือนชาวบ้านจะต้องจ่ายเงินประมาณ 100-200 บาท ให้กับทางธนาคาร ขึ้นอยู่กับว่าทั้งมีจำนวนสมาชิกของธนาคารการเกษตรได้เสียชีวิตลงเป็นจำนวนกี่ราย ถ้ามีคนเสียชีวิตญาติของผู้เสียชีวิตจะได้รับเงิน ประมาณ 100,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีงานศพสำหรับผู้เสียชีวิต

กลุ่มผู้สูงอายุ สมาชิกกลุ่มส่วนมากจะมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ลักษณะการเข้ากลุ่มจะเป็นไปตามความสมัครใจ หรืออาจจะมีการรวมกลุ่มกันขึ้นมาในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางที่สามารถจำแนกถึงกลุ่มผู้สูงอายุต่างๆ ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านกลางได้ดังนี้ 1) บ้านผญาผาบ หมู่ที่ 1 มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อทำการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ โดยมีนางจันทร์นวล สุภา เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 24 คน 2) บ้านท่าล้อ หมู่ที่ 2 มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตเครื่องใช้จากกะลามะพร้าว ในรูปแบบต่างๆ มีสมาชิกกลุ่ม 8 คน มีนาย ตา แสนมูลแจ่ม เป็นประธานกลุ่ม และได้รับงบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวนเงินถึง 10,000 บาท 3) บ้านจี้เหล็ก หมู่ที่ 3 มีการรวมกลุ่ม

ดำเนินการทำอุปกรณ์เพื่อใช้จับสัตว์น้ำ เช่น แห่ ขอบ เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเอาไว้มิให้สูญหาย โดยมีนายแก้วมา ปิงเมืองเหล็ก เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 10 คน และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจำนวน 10,000 บาท 4) บ้านสันป่าฝ้าย หมู่ที่ 4 มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุตามโครงการเมืองน่าอยู่เชิงชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุน งบประมาณ 10,000 บาท มีนายบุญมี ไชยดวงคำ เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 11 คน 5) บ้านศรีชุม หมู่ที่ 5 มีการรวมกลุ่มสมุนไพรพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมการปลูกและการแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น จิงผง ยาหม่อง เป็นต้น โดยมีนายบุญส่ง จันทรดีบแจ่ม เป็นประธาน มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 10 คน และทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางให้การสนับสนุนงบประมาณจำนวน 10,000 บาท 6) บ้านสิงเค็ง หมู่ที่ 6 มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อรักษาและถ่ายทอดการเรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น สะล้อ ซอ ซึง เป็นต้น โดยมีนายตา ต๊ะนันทกลาง เป็นประธานกลุ่ม มีจำนวนสมาชิกจำนวน 11 คน 7) บ้านร่องสำ้ว หมู่ที่ 7 มีนางเลียง อภิวง เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 35 คน โดยได้รวมกลุ่มสมาชิกทำการจักสานเครื่องมือจับสัตว์น้ำ จากไม้ไผ่ เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการถ่ายทอดการเรียนรู้ไปสู่กลุ่มคนอื่นๆที่มีความสนใจ 8) บ้านแม่ยาก หมู่ที่ 8 ก็มีการจักสานไม้ไผ่เช่นกัน แต่เป็นการจักสานเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือนทั่วไป โดยมีนายทอง คำภีศรี เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 10 คน 9) บ้านกลาง หมู่ที่ 9 มีการรวมกลุ่มกันทำรูปหอม เพื่อใช้ในกิจพิธีทางศาสนาทั่วไป โดยมีนายอินแสง ปินตาแจ่ม เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 10 คน 10) บ้านประตู่โจง หมู่ที่ 10 มีการรวมกลุ่มในการทำโคมแขวน และตุ๊กพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งขายได้ตลอด ตามแต่ละช่วงเทศกาลของล้านนา เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านแขนงหนึ่งที่ชุมชนได้ร่วมกันรักษาไว้โดยกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีนายแสวง กันทะเปา เป็นประธานกลุ่ม และมีสมาชิกจำนวน 11 คน 11) บ้านหอยชัย หมู่ที่ 11 มีการรวมกลุ่มทำเครื่องมือจักสานไม้ไผ่ด้วยเช่นกัน โดยมีนายอินตา มาผาบ เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 11 คน

กลุ่มแม่บ้าน สมาชิกกลุ่มจะเป็นผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว และมีการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมด้านต่างร่วมกัน โย กลุ่มแม่บ้านจะมีอยู่ด้วยกัน 3 กลุ่ม และแต่ละกลุ่มจะมีประมาณ 10 – 30 คน แบ่งตามเขตพื้นที่ชุมชนในเครือข่ายการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มต่างๆไปตามแต่ละหมู่บ้านได้ดังนี้ คือ

1) บ้านผญาผาบ หมู่ที่ 1 มีการรวมกลุ่มทำพริกถาบ ซึ่งเป็นโครงการที่จัดทำโดยกลุ่มแม่บ้าน ใช้เงินกองกลางในหมู่บ้านเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจกรรม ซึ่งมีนางพวงเพชร ปินตาแจ่ม เป็นประธานกลุ่ม

2) บ้านท่าล้อ หมู่ที่ 2 มีการรวมกลุ่มถักทอผ้า โดยทางกลุ่มจะมีการไปรับวัสดุพร้อม กับส่งขายที่หมู่บ้านศรีชุม ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เป็นผู้กำหนดราคาและช่วยหาตลาดจำหน่าย ซึ่งจะมี การทำงานเป็นระบบเครือข่ายชุมชน ส่วนการออกแบบลายทอผ้าจะเป็นเรื่องของชาวบ้านท่าล้อ รับผิดชอบ ซึ่งเป็นลายผ้าพื้นบ้านดั้งเดิมที่ชุมชนได้รับการสั่งสม สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แม้ แต่ทางเทศบาลเมืองลำพูน หรือทางศาลากลางก็จะมาจ้างชาวบ้านที่นี้ออกแบบลายผ้าให้เสมอ

3) บ้านจี้เหล็ก หมู่ที่ 3 มีการรวมกลุ่มทำหมอนใบโอเทก เพื่อส่งขาย โดยมีนางผ่อง พรรณ มณีเจริญ เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 40 คน ซึ่งทางกลุ่มได้รับเงินสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางเป็นจำนวน 30,000 บาท

4) บ้านสันป่าฝ้าย หมู่ที่ 4 กลุ่มแม่บ้านสันป่าฝ้ายมีประธานกลุ่มคือนางนวลจันทร์ จันทกลาง และได้ทำการรวมกลุ่มทำไข่เค็มโอโอดิน โดยได้รับการอบรมเริ่มแรกจากวิทยาลัย เทคโนโลยีและเกษตรลำพูน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีสมาชิกเริ่มแรก 30 คน ร่วมระดมหุ้นเพื่อ เป็นทุนในการแปรรูปโดยการทำไข่เค็มมีรสชาดอร่อย ผู้บริโภคยอมรับและมีความต้องการมาก จน ต้องเพิ่มปริมาณการผลิตจากเดิมอาทิตย์ละ 500 – 1,000 ฟอง ปัจจุบันต้องทำไข่เค็ม อาทิตย์ละ 3,000 – 5,000 ฟองขึ้นอยู่กับปริมาณไข่เป็ดที่หาซื้อได้ ปัจจุบันทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนวิชาการ ได้รับการฝึกอบรมและดูงานต่าง ๆ มากมาย นำไข่เค็มไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้อีกหลายชนิด ได้แก่ ขนมโมจิ ขนมเปียะ ซาลาเปาไส้หมู ไข่เค็ม น้ำพริกถนองเนื้อ เป็นต้น และเข้าร่วมโครงการ ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียงลำพูน ปี 2543 ของคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุขเพื่อผลักดันเข้าสู่มาตรฐานจนถึง อย. ซึ่ง ขณะนี้ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร การบรรจุภัณฑ์ และสถานที่ในการผลิต รวมทั้งขณะนี้ทางกลุ่ม ได้รับจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านพหุภาคี โดยการสนับสนุนจากกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 12 จุดของทั่วไป อีกทั้งยังอยู่ในระหว่าง การวิจัยของนักวิจัยที่มาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการวิจัยข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม เพื่อจะนำไปวิเคราะห์หาจุดที่จะช่วยส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม ตลอดจนขยายเครือข่าย การเรียนรู้ให้กว้างขวางต่อไป

5) บ้านศรีชุม หมู่ที่ 5 มีการรวมกลุ่มเพื่อทอผ้ายกดอก เป็นการเสริมสร้างรายได้ให้ กับกลุ่มแม่บ้านในชุมชน โดยมีนางกรองทอง หน่อแก้ว เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 83 คน ทั้งนี้ชุมชนยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจำนวน 100,000 บาท พร้อมกันนี้ทางกลุ่มยังมีการทำขนมทองพับ,ทองม้วน ซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริม จากสำนักงานเกษตรอำเภอ และจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจำนวนเงิน 30,000 บาท โดยมีนางกรองทอง หน่อแก้ว เป็นประธานกลุ่มอีกเช่นกัน

6) บ้านสิงห์เค็ง หมู่ที่ 6 กลุ่มแม่บ้านที่นี่มีการรวมกลุ่มกันทำน้ำพริกตาแดง น้ำพริกแมงดา และทำพริกดาบ พริกป่น เพื่อส่งขายสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยมีนางชูศรี หมุกกลาง มีสมาชิก 65 คน สินค้าที่ผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายในตำบลและเขตติดต่อพื้นที่ใกล้เคียง โดยทำการผลิตเฉลี่ยวันละ 100 ออม (ตลับ) ได้กำไรเดือนละประมาณ 1,500 – 1,700 บาท / เดือน และทางกลุ่มก็ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางเป็นจำนวนเงิน 30,000 บาท

7) หมู่บ้านร่องส้าว หมู่ที่ 7 กลุ่มแม่บ้านที่นี่มีการรวมกลุ่มทำหมูหยอง และการทำแคบหมูไร้มัน ซึ่งกลุ่มแรกมีสมาชิกจำนวน 100 คน กลุ่มที่สองมีจำนวนสมาชิกจำนวน 35 คน โดยชุมชนอาศัยงบประมาณจากการส่งเสริมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อีกส่วนหนึ่งก็มาจากงบเงินทุนหมุนเวียนของชุมชนเอง ทั้งสองกลุ่มมีนางประนอม คำเหล็กเป็นประธานกลุ่ม

8) บ้านแม่ยาก หมู่ที่ 8 กลุ่มแม่บ้านแม่ยากมีการทำกิจกรรมหลายอย่างในการสร้างรายได้ให้กับแม่บ้านในชุมชน โดยเริ่มจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย และกลุ่มเย็บผ้า ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีนางฟองจันทร์ ยะคำแจ้ เป็นประธานกลุ่ม และมีสมาชิกรวมกัน 56 คน ซึ่งนอกจากนี้แล้วยังมีอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำกรรวมกลุ่มทำซีอิ๊ว เต้าเจี้ยว และการแปรรูปลำไยอบแห้ง โดยมีนางจันทร์สม พรหมเหล็ก เป็นประธานกลุ่ม และมีสมาชิกทั้งสองกลุ่มรวมกันจำนวน 92 คน และทั้งสองกลุ่มต่างก็ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง จำนวนเงินกลุ่มละ 30,000 บาท

9) บ้านกลาง หมู่ที่ 9 กลุ่มแม่บ้านบ้านกลางมีการรวมกลุ่มกันทำขนมคุกกี และกลุ่มทำแชมพู ครีมนวดผมจากดอกอัญชัญ น้ำยาปรับผ้านุ่ม และน้ำยาล้างจาน โดยมีนางอรพินธ์ สิงห์สวัสดิ์ เป็นประธาน มีสมาชิกทั้งสองกลุ่มรวมกันจำนวน 20 คน ซึ่งทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจำนวน 120,000 บาท พร้อมกับการได้รับการส่งเสริมอาชีพและให้ความรู้จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

10) บ้านประตู่โจง หมู่ที่ 10 กลุ่มแม่บ้านที่นี่มีการรวมกลุ่มกันแปรรูปข้าวเกรียบจากผักและผลไม้ เพื่อส่งขายในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีนางบุญช่วย รมหิรัญ เป็นประธานกลุ่ม และมีจำนวนสมาชิก 26 คน โครงการดังกล่าวทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจำนวน 30,000 บาท

11) บ้านหอยชัย หมู่ที่ 11 กลุ่มแม่บ้านหอยชัยมีการรวมกลุ่มน้ำผลไม้ เพื่อจำหน่าย ซึ่งเสริมสร้างรายได้ให้กับทางกลุ่มแม่บ้านพอสมควร โดยทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจำนวน 100,000 บาท และมีนางสาวเนียงมาศ คำรังสี เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 36 คน เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2546 จนถึงปัจจุบัน

12) บ้านแจ่มพัฒนา หมู่ที่ 11 มีการรวมกลุ่มทำเหมืองเพื่อจำหน่าย ซึ่งเสริมสร้างรายได้ให้กับทางกลุ่มแม่บ้านพอสมควร โดยทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจำนวน 100,000 บาท เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2546 จนถึงปัจจุบัน (หนังสือบรรยายสรุปข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ในจังหวัดลำพูน,2548)

4.1.2 บริบททางเศรษฐกิจและสังคม

“บ้านกลาง” เป็นชื่อเรียกที่จากการเป็นหัวเมืองเล็กที่เกิดขึ้น และมีความเจริญทางด้านเกษตรและผลผลิตทางการเกษตรมากมาย เป็นจุดศูนย์กลางในด้านการประกอบอาชีพเกษตร ทำให้ประชาชนจากถิ่นอื่นเข้ามาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการเดินทางสำหรับติดต่อหมู่บ้านอื่นหรือในตัวเมือง ด้วยเหตุนี้ จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านกลาง”

ช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2484 – 2488) ในราว พ.ศ.2486 ได้รวบรวมเอาตำบลบ้านกลางและตำบลมะเขือแจ้เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อความเป็นเอกภาพในการปกครองและการเกณฑ์แรงงาน (ทำสงครามกับญี่ปุ่นใช้แรงงานเจาะถ้ำขุนตาล) โดยให้นายผจญ ไชยเหล็ก เป็นผู้ปกครองทั้งสองตำบล เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงรัฐบาลได้แยกตำบลมะเขือแจ้ ออกจากตำบลบ้านกลางจนถึงปัจจุบัน จากความเจริญก้าวหน้าและผลการพัฒนาประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การเมืองการปกครองภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ ตำบลบ้านกลางก็ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะด้านโครงสร้างของพื้นฐานตำบล ได้เริ่มมีการตัดถนนสายใหญ่จากบ้านท่าเตื่อ (บ้านศรีบุญยืนตำบลเหมืองง่า) ไปจนถึงบ้านแจ่ม (ตำบลมะเขือแจ้) ซึ่งแต่เดิมการติดต่อค้าขายของราษฎรต้องเดินลัดเลาะไปตามทุ่งนาข้ามลำน้ำแม่กวังเพื่อเข้าไปในตัวเมือง (เวียง)

ต่อมา พ.ศ.2512 – 2516 นายน้อย สวาทจันทร์ ราษฎรบ้านม้า หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านกลาง ได้รับเลือกเป็นกำนันปกครองตำบลจนถึงปลายปี พ.ศ.2512 นายน้อยได้ลาออกจากการเป็นกำนันและทางกรมการปกครองได้ให้ราษฎรเป็นผู้เลือกกำนันขึ้นใหม่ได้แก่ นายอินตา มาผาบ ราษฎรบ้านพญาผาบ ในปี พ.ศ.2521 ถึง พ.ศ.2534 ซึ่งในสมัยนั้นเขตการปกครองของตำบลบ้านกลางมีอยู่ 15 หมู่บ้าน ทำให้ยากแก่การปกครองมีปัญหามากมาย กรมการปกครองจึงแยกหมู่บ้านออกมาส่วนหนึ่ง (5 หมู่บ้าน) มาเป็นตำบลใหม่ คือ ตำบลศรีบัวบาน โดยรวมพื้นที่บางส่วนของตำบลป่าสัก ในช่วงนี้ทางราชการได้เล็งเห็นความสำคัญ และการพัฒนาในด้านการผลิตและความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากมาย โดยเฉพาะพ่อเมืองลำพูน คือ ท่านเจริญ ฟิงแสง ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูนได้ประสานงานกับนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อจะจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือขึ้นที่หมู่บ้าน สันป่าฝ้าย หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นผลให้เกิดความเจริญหลากหลายแลเพิ่มผลผลิตต่าง ๆ ที่จะนำไปพัฒนาในด้านการเศรษฐกิจ

และสังคมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะแรงงานท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียงได้มีโอกาสในการทำงาน ซึ่งเป็นการลดปัญหาการว่างงานของราษฎรเป็นอย่างมาก ต่อมาในปี พ.ศ.2545 ชาวบ้านตำบลบ้านกลางได้เลือกกำนันคนใหม่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งกำนันตำบลบ้านกลาง คือ นายสังัด นพรัตน์ มาจนถึงปัจจุบัน

วันที่ 26 พฤศจิกายน 2537 ได้มีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น เป็นนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและได้ประกาศให้มีผลบังคับในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 3 มีนาคม 2538 และตำบลบ้านกลางได้รับการแต่งตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อมาได้มีการเลือกสมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน ในวันที่ 21 พฤษภาคม 2538 และกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิก โดยตำแหน่งและใน 4 ปีแรก ให้นายเมืองคำ เรือนคล เป็นประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับ และแผนการพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งดำรงตำแหน่งในช่วงปี พ.ศ.2538 – 2542

ต่อมาได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2542 -2546 จากหมู่บ้านละ 2 คน และ คัดเลือกผู้บริหารท้องถิ่นขึ้น คือ ประธานกรรมการบริหารและกรรมการบริหารใหม่ นายประสิทธิ์ จันทกลาง ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจนกระทั่งครบวาระ เมื่อวันที่ 17 ก.ค. 46 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 24 ส.ค. 2546 โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนทั้ง 22 คน ได้คัดเลือกผู้บริหารท้องถิ่น ผลปรากฏว่า นายประสิทธิ์ จันทกลาง ได้รับคะแนนเสียงจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ดำรงตำแหน่งนายองค์การบริหารส่วนตำบล คนปัจจุบัน

ตำบลบ้านกลางมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 22 ตารางกิโลเมตร 13,750 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 4,483 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 48.86 ของพื้นที่ทั้งหมด มีประชากรทั้งสิ้น 5,624 คน แยกเป็นชาย 2,701 คน เป็นหญิง 2,923 คน จำนวนครัวเรือน 1,559 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ย 35,565 บาท / ครัวเรือน/ปี ประชากรประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และการเลี้ยงสัตว์ และอาชีพนอกภาคการเกษตร ได้แก่ การทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน (ตู้, เฟอร์นิเจอร์) ค่าขาย รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และทำธุรกิจส่วนตัวกลุ่มในชุมชน

4.1.3 บริบทของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ความเป็นไปได้ของชุมชนที่จะได้รับผลจากนิคมอุตสาหกรรมด้านสิ่งแวดล้อม
ได้แก่

1) ปัญหามลพิษทางอากาศ

ชุมชนบ้านกลางประสบกับปัญหาเรื่องควันพิษ ทั้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ควันจากรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย ในเขตเส้นทางสัญจรไปยังบริเวณนิคม อุตสาหกรรมมีการจราจรคับคั่ง โดยเฉพาะในช่วงเช้าและเย็น ซึ่งเป็นเวลาทำงานและเลิกงาน ชาวบ้าน ที่อยู่อาศัยติดถนน ประสบปัญหาฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย มีฝุ่นจับตามตัวบ้าน และของใช้ในบ้าน ตลอดเวลา นอกจากนั้น ในแต่ละวันจะได้รับกลิ่นก๊าซ ไซโรเซย ควันจากการเผาไหม้ของสารพิษ ในเขตอุตสาหกรรมบ่อยครั้ง บางคนมีอาการ ไอ จามและระคายจุกและคอเป็นประจำ โดยเฉพาะ หมู่บ้านจีเหล็ก,บ้านสันป่าฝ้าย,บ้านร่องสำ้ว,บ้านกลางและบ้านประตู่โจงซึ่งอยู่ใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรม ลำพูนในระยะ 10 กิโลเมตรจะได้รับผลกระทบกับปัญหาดังกล่าวค่อนข้างมาก ส่วนหมู่บ้านที่อยู่ ระยะห่างไกลกว่านั้นได้รับผลกระทบน้อยลงตามลำดับ

2) ปัญหาน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม

ในเขตนิคมอุตสาหกรรม มีโรงงานที่มีบ่อบำบัดน้ำเสีย แต่ยังมีบางโรงงานที่ ไม่ได้ทำการบำบัดน้ำให้ปราศจากสารพิษก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนในพื้นที่กินบริเวณกว้าง โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนมีปริมาณน้ำล้นจากท่อระบายน้ำและแหล่ง ปล่อยน้ำเสีย ทำให้ปัญหากลิ่นจากน้ำเสียมีความรุนแรงมากขึ้น

3) ปัญหาน้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย

แหล่งที่มาของน้ำเสียส่วนใหญ่ที่มาจากที่อยู่อาศัย จะมาจากกิจกรรมประจำวันของคนในชุมชน เช่น การชำระล้าง ทำความสะอาดจากห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว เป็นต้น ใน ตำบลบ้านกลางเป็นเขตอุตสาหกรรมที่มีการขยายขนาดของชุมชนที่ใหญ่ขึ้นตามแหล่งงาน มีแหล่ง อาคารที่พักอาศัยเพิ่มขึ้นมากมาย ทั้งอาคารชุด เช่น หอพัก อพาร์ทเมนท์ แฟลต คอนโดมิเนียม ฯลฯ อาคารพาณิชย์สำหรับเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและร้านค้า สถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีการบำบัด น้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ และแต่เดิมนั้น ขนาดของท่อระบายน้ำสามารถรองรับน้ำ เสียจากขนาดของชุมชนเดิม แต่เมื่อมีการขยายขนาดของเมืองตามความเจริญที่เข้ามา แต่ไม่ได้ขยาย ท่อระบายน้ำเพื่อรองรับปริมาณน้ำเสียตามจำนวนที่อยู่อาศัยที่หนาแน่น ทำให้เกิดการอุดตัน ระบาย น้ำไม่ทัน น้ำเสียเหล่านี้ล้นออกมาจากท่อระบายน้ำและยังอยู่เป็นเวลานาน เกิดกลิ่นเน่าเหม็น กระจายทั่วชุมชน สร้างความรำคาญและเกิดภาวะสุขอนามัยที่ไม่มีคุณภาพของชุมชนที่ต้องประสบ อยู่ในปัจจุบัน

4) ปัญหาด้านขยะมูลฝอย ฝุ่น ความรำคาญ

การขยายขนาดของเมืองจากความเจริญในเขตตำบลบ้านกลาง นำไปสู่การเพิ่มของจำนวนประชากรในพื้นที่เกิดความแออัด หนาแน่น และการบริโภคที่เพิ่มขึ้นตามขนาดของชุมชนทำให้เกิดขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถเก็บได้ทัน แม้องค์การบริหารส่วนตำบลจะทำการจัดเก็บขยะถึงวันละ 4 ครั้ง บางครั้งยังไม่ทันกับจำนวนขยะที่ม่าวางรอเก็บ ตามแหล่งชุมชนมักพบถุงขยะสีดำตั้งตามหน้าบ้านและแหล่งอาคารต่าง ๆ เพื่อรอการจัดเก็บเป็นจำนวนมาก บางครั้งยังไม่ถึงเวลารถขยะเข้ามาเก็บ ขยะเหล่านั้นก็ส่งกลิ่นเหม็นและมีสุนัขมาคุ้ยเหยี่ยดูงแตกขาดสร้างทัศนียภาพที่ไม่ดีและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคจากแมลงวัน

สรุปว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมของตำบลบ้านกลางในปัจจุบัน เริ่มจากการก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการจ้างงาน ซึ่งมีทั้งจากแรงงานคนในพื้นที่และคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัย ก่อให้เกิดการสร้างหอพัก บ้านพักสำหรับเช่า การที่มีสถานที่อยู่อาศัยในลักษณะหอพักมากขึ้น ทำให้มีคนอยู่อาศัยในจำนวนที่เพิ่มขึ้น ในพื้นที่ตำบลบ้านกลางกลายเป็นชุมชนที่มีผู้อยู่อาศัยหนาแน่นแห่งหนึ่ง มีร้านค้า ร้านอาหาร และตลาดรองรับจำนวนคนที่มากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งจากโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งขายสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ปัญหาความแออัด ปัญหาราจรคับคั่ง ปัญหามลพิษทางอากาศ เสียง ฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้นับวันจะเพิ่มมากขึ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตดังกล่าวต่างก็รับรู้ถึงปัญหาที่เพิ่มขึ้น และหลายคนมีอาการระคายเคืองจมูก แสบจมูก และเกิดความรำคาญจากกลิ่น เสียง ที่เป็นพิษที่เพิ่มขึ้นทุกวัน

4.2 ระดับการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ระดับการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาตรวจสอบทั้งระดับการรับรู้ความรุนแรง ตามสภาพปัจจุบันในชุมชน และระดับการรับรู้ตามความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในชุมชน แสดงผลในตารางที่ 4.1 ถึง 4.4 ตามลำดับ ดังนี้

การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามสภาพปัจจุบันในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามสภาพปัจจุบันในชุมชนโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.47) การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเด็นมลพิษทางอากาศ น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย และปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า ปัญหามลพิษทางอากาศโดยรวมมีความรุนแรงพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 1.68) ปัญหาฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในอากาศและเข้าบ้านเรือน (ค่าเฉลี่ย = 2.29) และกลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรม (ค่าเฉลี่ย = 1.88) มีความรุนแรงพอสมควร นอกนั้นมีความรุนแรงในระดับน้อย

(1.17-1.60) ปัญหาน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรมโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.36) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ทุกปัญหาน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม มีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.21-1.54) ปัญหาน้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัยโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.52) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ปัญหากลิ่นน้ำเน่าเสียจากบ้านพักอาศัยของครัวเรือนมีความรุนแรงพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 2.30) นอกนั้นมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.16-1.64) ปัญหาขยะมูลฝอยโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.25) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ทุกปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.15-1.43) แสดงผลในตารางที่ 4.1

จากการศึกษา พบว่า ปัญหากลิ่นน้ำเน่าเสียจากบ้านพักอาศัยของครัวเรือน เนื่องจากนิคมอุตสาหกรรมเป็นแหล่งงาน และรอบ ๆ บริเวณยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย มีหอพักจำนวนมาก สำหรับผู้ที่เข้ามาทำงานในนิคมอุตสาหกรรม มีทั้งกลุ่มคนในพื้นที่และกลุ่มคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ ซึ่งหอพักดังกล่าวไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ไม่มีที่คัดกรองไขมันที่เกิดจากการอุปโภค บริโภค และทุกหอพักจะเทของเสียที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ การอุปโภค บริโภคลงที่ระบายน้ำ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสียและส่งกลิ่นรบกวนประชาชนในบริเวณใกล้เคียง

ปัญหาขยะมูลฝอย ในส่วนของปัญหาขยะที่มีความรุนแรงน้อย เนื่องจากพื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมเป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ซึ่งมีระบบการจัดเก็บขยะ 4 ครั้ง/วัน โดยประชาชนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะจากครัวเรือนนำมาวางไว้หน้าบ้านของตนเอง ตรงตามเวลาที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะมาจัดเก็บ

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามสภาพปัจจุบันในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน

| สภาพปัญหา | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล |
|---|-----------|----------------------|---------|
| มลพิษทางอากาศ | | | |
| 1. ควันพิษจากการจราจร | 1.59 | 0.76 | น้อย |
| 2. กลิ่นรบกวนจากท่อไอเสียรถยนต์/จักรยานยนต์ | 1.60 | 0.75 | น้อย |
| 3. ควันจากการเผาขยะจากบ้านเรือน | 1.17 | 0.47 | น้อย |
| 4. ควันจากการเผาขยะจากแหล่งอุตสาหกรรม (เช่น สารเคมี เศษกระดาษ เศษไม้ ขยะอิเล็กทรอนิกส์) | 1.58 | 0.74 | น้อย |
| 5. ฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในอากาศและเข้าบ้านเรือน | 2.29 | 0.86 | พอสมควร |

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | แปลผล |
|--|-------------|--------------------------|----------------|
| 6. กลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรม | 1.88 | 0.82 | พอสมควร |
| รวม | 1.68 | 0.75 | พอสมควร |
| น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม | | | |
| 7. สารเคมีไหลปนเปื้อนลงแหล่งน้ำธรรมชาติ | 1.42 | 0.71 | น้อย |
| 8. น้ำมันไหลปนเปื้อนลงแหล่งน้ำธรรมชาติ | 1.24 | 0.52 | น้อย |
| 9. ปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย | 1.21 | 0.48 | น้อย |
| 10. ไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภค บริโภค | 1.38 | 0.68 | น้อย |
| 11. กลิ่นน้ำเน่าเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม | 1.54 | 0.78 | น้อย |
| รวม | 1.36 | 0.64 | น้อย |
| น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย | | | |
| 12. ผงซักฟอก/น้ำยาล้างจานและสารเคมีจากการ ซักล้างไหลลงแหล่งน้ำ | 1.64 | 0.80 | น้อย |
| 13. น้ำมันจากรถยนต์/รถจักรยานยนต์ไหลลงแหล่งน้ำ | 1.16 | 0.41 | น้อย |
| 14. ปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย | 1.19 | 0.43 | น้อย |
| 15. ไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภค บริโภค | 1.33 | 0.66 | น้อย |
| 16. กลิ่นน้ำเน่าเสียจากบ้านที่พักอาศัยของครัวเรือน | 2.30 | 0.88 | พอสมควร |
| รวม | 1.52 | 0.67 | น้อย |
| ขยะมูลฝอย | | | |
| 17. กลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะอุตสาหกรรม (เช่น กลิ่น สารเคมี กลิ่นสี กลิ่นทินเนอร์ กลิ่นสารตะกั่ว) | 1.43 | 0.73 | น้อย |
| 18. กลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะชุมชน เช่น ตลาด หมู่ บ้าน แหล่งพักขยะ | 1.24 | 0.54 | น้อย |
| 19. เกิดเชื้อโรคและแมลงวันจากกองขยะ | 1.16 | 0.47 | น้อย |
| 20. เกิดภาพไม่งามตาจากขยะมูลฝอยในชุมชน | 1.15 | 0.44 | น้อย |
| รวม | 1.25 | 0.56 | น้อย |
| รวมทั้งหมด | 1.47 | | น้อย |

ส่วนการเปรียบเทียบการรับรู้ ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามสภาพปัจจุบัน ในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนระหว่างชุมชนที่ใกล้กับชุมชนที่ไกลนิกมฯ พบว่า โดยภาพรวมแล้ว มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาการรับรู้สภาพปัญหาแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. มลพิษทางอากาศ

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นปัญหากลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรมเป็นปัญหาที่หัวหน้าครัวเรือนมีการรับรู้ไม่ต่างกัน

2. น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องกลิ่นน้ำเน่าเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม

3. น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย

4. ขยะมูลฝอย

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องกลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะ

แสดงผลในตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามสภาพปัจจุบันในชุมชน
ของหัวหน้าครัวเรือนระหว่างระหว่างชุมชนที่ใกล้กับชุมชนที่ไกลนคมา

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้นคมา | | | ชุมชนไกลนคมา | | | t-test (df) | p-value |
|---|---------------|----------------------|----------------|--------------|----------------------|-------------|--------------------------|-------------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| มลพิษทางอากาศ | | | | | | | | |
| 1. ควันพิษจากการจราจร | 1.87 | 0.80 | พอสมควร | 1.39 | 0.66 | น้อย | 5.481** (238.948) | .000 |
| 2. กลิ่นรบกวนจากท่อไอเสียรถยนต์/จักรยานยนต์ | 1.83 | 0.74 | พอสมควร | 1.45 | 0.71 | น้อย | 4.501** (303) | .000 |
| 3. ควันจากการเผาขยะจากบ้านเรือน | 1.16 | 0.49 | น้อย | 1.18 | 0.47 | น้อย | .222 (290) | .824 |
| 4. ควันจากการเผาขยะจากแหล่งอุตสาหกรรม (เช่น สารเคมี เศษกระดาษ เศษไม้ ขยะอิเล็กทรอนิกส์) | 1.82 | 0.78 | พอสมควร | 1.39 | 0.66 | น้อย | 4.987** (239.266) | .000 |
| 5. ฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในอากาศและเข้าบ้านเรือน | 2.44 | 0.83 | มาก | 2.18 | 0.87 | สมควร | 2.683** (299) | .008 |
| 6. กลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรม | 1.98 | 0.81 | พอสมควร | 1.80 | 0.83 | พอสมควร | 1.888 (293) | .060 |
| รวม | 1.85 | .43 | พอสมควร | 1.57 | .46 | น้อย | 5.477** (306) | .000 |

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้เคียง | | | ชุมชนใกล้เคียง | | | t-test (df) | p-value |
|---|----------------|----------------------|-------------|----------------|----------------------|-------------|------------------------|-------------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| | ฐาน | | | ฐาน | | | | |
| น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม | | | | | | | | |
| 7. สารเคมีไหลปน เปื้อนลงแหล่งน้ำ ธรรมชาติ | 1.32 | 0.68 | น้อย | 1.49 | 0.72 | น้อย | 1.864 (244.932) | .064 |
| 8. น้ำมันไหลปนเปื้อน ลงแหล่งน้ำธรรมชาติ | 1.18 | 0.53 | น้อย | 1.29 | 0.51 | น้อย | 1.632 (230.597) | .104 |
| 9. ปลาและสัตว์น้ำเกิด โรคหรือตาย | 1.17 | 0.50 | น้อย | 1.24 | 0.46 | น้อย | 1.016 (226) | .311 |
| 10. ไม่สามารถใช้น้ำ จากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภค บริโภค | 1.28 | 0.68 | น้อย | 1.46 | 0.68 | น้อย | 2.094* (256.104) | .037 |
| 11. กลิ่นน้ำเน่าเสียจาก แหล่งอุตสาหกรรม | 1.74 | 0.84 | พอ สมควร | 1.38 | 0.68 | น้อย | 3.711** (228.304) | .000 |
| รวม | 1.38 | 0.53 | น้อย | 1.38 | .48 | น้อย | 0.090 (288) | .929 |
| น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย | | | | | | | | |
| 12. ผงซักฟอก/น้ำยาล้าง จานและสารเคมีจาก การซักล้างไหลลง แหล่งน้ำ | 1.74 | 0.82 | พอ สมควร | 1.57 | 0.78 | น้อย | 1.834 (276) | .068 |
| 13. น้ำมันจากรถยนต์/ รถจักรยานยนต์ไหล ลงแหล่งน้ำ | 1.21 | 0.51 | น้อย | 1.12 | 0.33 | น้อย | 1.651 (170.000) | .101 |
| 14. ปลาและสัตว์น้ำเกิด โรคหรือตาย | 1.11 | 0.37 | น้อย | 1.24 | 0.46 | น้อย | 2.470* (222.481) | .014 |

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้เคียง | | | ชุมชนใกล้เคียง | | | t-test (df) | p-value |
|--|----------------|----------------------|-------------|----------------|----------------------|-------------|----------------------------|-------------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| 15. ไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค | 1.31 | 0.68 | น้อย | 1.34 | 0.64 | น้อย | .408 (262) | .683 |
| 16. กลิ่นน้ำเน่าเสียจากบ้านที่พักอาศัยของครัวเรือน | 2.40 | 0.85 | มาก | 2.23 | 0.90 | พอ | 1.616 (279) | .107 |
| รวม | 1.64 | 0.50 | น้อย | 1.52 | 0.41 | น้อย | 2.320* (293) | .021 |
| ขยะมูลฝอย | | | | | | | | |
| 17. กลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะอุตสาหกรรม (เช่น กลิ่นสารเคมี กลิ่นสี กลิ่นทินเนอร์ กลิ่นสารตะกั่ว) | 1.58 | 0.80 | น้อย | 1.31 | 0.66 | น้อย | 3.020** (226.180) | .003 |
| 18. กลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะชุมชน เช่น ตลาด หมู่บ้าน แหล่งพักขยะ | 1.31 | 0.63 | น้อย | 1.20 | 0.46 | น้อย | 1.537 (200.701) | .126 |
| 19. เกิดเชื้อโรคและแมลงวันจากกองขยะ | 1.23 | 0.57 | น้อย | 1.12 | 0.38 | น้อย | 1.730 (192.926) | .085 |
| 20. เกิดภาพไม่งามตาจากขยะมูลฝอยในชุมชน | 1.19 | 0.52 | น้อย | 1.12 | 0.37 | น้อย | 1.357 (200.393) | .176 |
| รวม | 1.32 | 0.52 | น้อย | 1.19 | 0.36 | น้อย | 2.507* (195.179) | .013 |
| รวมทั้งหมด | 1.57 | .33 | น้อย | 1.46 | .33 | น้อย | 3.049** (309) | .002 |

การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในชุมชนโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.52) การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเด็นมลพิษทางอากาศ น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย และปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า ปัญหามลพิษทางอากาศโดยรวมมีความรุนแรงพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 1.76) ปัญหาฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในอากาศและเข้าบ้านเรือนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.38) ส่วนกลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.01) และควันจากการเผาขยะจากแหล่งอุตสาหกรรม (ค่าเฉลี่ย = 1.69) มีความรุนแรงพอสมควร นอกนั้นมีความรุนแรงในระดับน้อย (1.20-1.64) ปัญหาน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรมโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.44) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ทุกปัญหาน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม มีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.29-1.63) ปัญหาน้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัยโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.59) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ปัญหากลิ่นน้ำเน่าเสียจากบ้านพักอาศัยของครัวเรือนมีความรุนแรงมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.44) และปัญหาผงซักฟอก/ น้ำยาล้างจานและสารเคมีจากการซักล้างไหลลงแหล่งน้ำมีความรุนแรงพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 1.68) นอกนั้นมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.19-1.35) ปัญหาขยะมูลฝอยโดยรวมมีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.29) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ทุกปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มีความรุนแรงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.16-1.51) แสดงผลในตารางที่ 4.3

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหามลพิษทางอากาศ จากประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นและสัมผัสเป็นประจำทุกวัน ซึ่งส่งผลข้างเคียงแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง อาทิเช่น อาการแสบจมูก ระคายคอ เวียนศีรษะ ฯลฯ เนื่องจากฝุ่นละอองจากโรงงานและการจราจร ควันจากท่อไอเสียรถ ควันจากการเผาไหม้ของโรงงานอุตสาหกรรม กลิ่นจากสารเคมีและน้ำเน่าเสีย เป็นต้น ส่วนการรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหาน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรมและปัญหาการรับรู้ถึงระดับความรุนแรงของปัญหาน้ำเสียจากแหล่งที่อยู่อาศัย ประชาชนมีการรับรู้ถึงความรุนแรงในปัญหาต่างกันตามความใกล้และไกลแหล่งนิคมอุตสาหกรรม โดยคนที่อยู่ใกล้จะมีการรับรู้ความรุนแรงมากกว่าเนื่องจากได้รับผลกระทบ เช่น ได้กลิ่นน้ำเน่าเสียรุนแรงทุกวัน โดยเฉพาะในช่วงหน้าฝนมีปัญหาเรื่องกลิ่นมากเป็นพิเศษและมีน้ำเอ่อล้นออกจากท่อและแหล่งปล่อยน้ำเสีย ทำให้เกิดมลภาวะทางทัศนียภาพตามมา และในส่วนปัญหาขยะมูลฝอยนั้นมีการรับรู้ปัญหาความรุนแรงจากการขยายตัวของชุมชนบ้านกลาง การที่มีคนอยู่อาศัยมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาขยะมากตามมา แม้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางได้จัดเก็บขยะทุกวัน (4 ครั้ง / วัน) แต่จากความหนาแน่นของจำนวนประชากรในชุมชนที่เพิ่มขึ้นก็ยิ่งทำให้ปัญหาขยะยังมีความรุนแรงอยู่

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในชุมชน

| สภาพปัญหา | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล |
|---|-------------|----------------------|----------------|
| มลพิษทางอากาศ | | | |
| 1. ควันพิษจากการจราจร | 1.63 | 0.78 | น้อย |
| 2. กลิ่นรบกวนจากท่อไอเสียรถยนต์/จักรยานยนต์ | 1.64 | 0.76 | น้อย |
| 3. ควันจากการเผาขยะจากบ้านเรือน | 1.20 | 0.52 | น้อย |
| 4. ควันจากการเผาขยะจากแหล่งอุตสาหกรรม (เช่น สารเคมี เศษกระดาษ เศษไม้ ขยะอิเล็กทรอนิกส์) | 1.69 | 0.78 | พอสมควร |
| 5. ฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในอากาศและเข้าบ้านเรือน | 2.38 | 0.81 | มาก |
| 6. กลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรม | 2.01 | 0.83 | พอสมควร |
| รวม | 1.76 | 0.75 | พอสมควร |
| น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม | | | |
| 7. สารเคมีไหลปนเปื้อนลงแหล่งน้ำธรรมชาติ | 1.52 | 0.75 | น้อย |
| 8. น้ำมันไหลปนเปื้อนลงแหล่งน้ำธรรมชาติ | 1.34 | 0.61 | น้อย |
| 9. ปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย | 1.29 | 0.55 | น้อย |
| 10. ไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค | 1.42 | 0.70 | น้อย |
| 11. กลิ่นน้ำเน่าเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม | 1.63 | 0.82 | น้อย |
| รวม | 1.44 | 0.69 | น้อย |
| น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย | | | |
| 12. ผงซักฟอก/น้ำยาล้างจานและสารเคมีจากการซักล้างไหลลงแหล่งน้ำ | 1.68 | 0.80 | พอสมควร |
| 13. น้ำมันจากรถยนต์/รถจักรยานยนต์ไหลลงแหล่งน้ำ | 1.19 | 0.44 | น้อย |
| 14. ปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย | 1.27 | 0.51 | น้อย |

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน | แปลผล |
|--|-------------|--------------------------|-------------|
| 15. ไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค | 1.35 | 0.65 | น้อย |
| 16. กลิ่นน้ำเน่าเสียจากบ้านที่พักอาศัยของครัวเรือน | 2.44 | 0.81 | มาก |
| รวม | 1.59 | 0.66 | น้อย |
| ขยะมูลฝอย | | | |
| 17. กลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะอุตสาหกรรม (เช่น กลิ่นสารเคมี กลิ่นสี กลิ่นทินเนอร์ กลิ่นสารตะกั่ว) | 1.51 | 0.75 | น้อย |
| 18. กลิ่นเหม็นรบกวนจากขยะชุมชน เช่น ตลาด หมู่บ้าน แหล่งพักขยะ | 1.30 | 0.58 | น้อย |
| 19. เกิดเชื้อโรคและแมลงวันจากกองขยะ | 1.19 | 0.48 | น้อย |
| 20. เกิดภาพไม่งามตาจากขยะมูลฝอยในชุมชน | 1.16 | 0.47 | น้อย |
| รวม | 1.29 | 0.58 | น้อย |
| รวมทั้งหมด | 1.52 | | น้อย |

ส่วนการเปรียบเทียบการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนระหว่างชุมชนที่ใกล้กับชุมชนที่ไกลนิคมอุตสาหกรรมพบว่า โดยภาพรวมแล้วมีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการรับรู้สภาพปัญหาแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. มลพิษทางอากาศ

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นปัญหากลิ่นรบกวนจากสารเคมีในแหล่งอุตสาหกรรมเป็นปัญหาที่หัวหน้าครัวเรือนมีการรับรู้ไม่ต่างกัน

2. น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องน้ำมันไหลปนเปื้อนลงแหล่งน้ำธรรมชาติ และไม่สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค และแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย และกลิ่นน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม

3. น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย

โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องผงซักฟอก/ น้ำยาล้างจานและสารเคมีจากการซักล้างไหลลงแหล่งน้ำ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องปลาและสัตว์น้ำเกิดโรคหรือตาย

4. ขยะมูลฝอย

การรับรู้สภาพปัญหาขยะมูลฝอยของหัวหน้าครัวเรือนไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายละเอียดแต่ละประเด็น

แสดงผลในตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามความถี่ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในชุมชนระหว่างชุมชนที่ใกล้กับชุมชนที่ไกลนคมอุตสาหกรรม

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้นคมฯ | | | ชุมชนไกลนคมฯ | | | t-test (df) | p-value |
|--|---------------|----------------------|-------|--------------|----------------------|-------|----------------|---------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| | | ฐาน | | ฐาน | | | | |
| มลพิษทางอากาศ | | | | | | | | |
| 1. คิว้นพิษจากการจราจร | | | พอ | | | | 5.059** | |
| | 1.90 | 0.80 | สมควร | 1.44 | 0.72 | น้อย | (279) | .000 |
| 2. กลิ่นรบกวนจากท่อไอเสียรถยนต์/จักรยานยนต์ | | | พอ | | | | 3.765** | |
| | 1.85 | 0.74 | สมควร | 1.51 | 0.75 | น้อย | (278) | .000 |
| 3. คิว้นจากการเผาขยะจากบ้านเรือน | | | น้อย | | | | .316 | |
| | 1.21 | 0.56 | น้อย | 1.19 | 0.49 | น้อย | (267) | .752 |
| 4. คิว้นจากการเผาขยะจากแหล่งอุตสาหกรรม (เช่น สารเคมี เศษกระดาษ เศษไม้ ขยะอิเล็กทรอนิกส์) | | | พอ | | | | 3.914** | |
| | 1.91 | 0.78 | สมควร | 1.53 | 0.75 | น้อย | (265) | .000 |

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้ฉัณคมฯ | | | ชุมชนไกลฉัณคมฯ | | | t-test (df) | p-value |
|---|-----------------|--------------------------|--------------|----------------|--------------------------|-------------|------------------------------|-------------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| | ฐาน | | | ฐาน | | | | |
| 5. ฝุ่นละอองที่กระจาย ในอากาศและเข้าบ้าน เรือน | 2.55 | 0.75 | มาก | 2.27 | 0.83 | สมควร | 2.965** (254.017) | .003 |
| 6. กลิ่นรบกวนจากสาร เคมีในแหล่ง อุตสาหกรรม | 2.05 | 0.79 | สมควร | 1.98 | 0.85 | สมควร | .628 (272) | .531 |
| รวม | 1.90 | 0.40 | สมควร | 1.66 | 0.47 | น้อย | 4.469** (233.313) | .000 |
| น้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม | | | | | | | | |
| 7. สารเคมีไหลปน เปื้อนลงแหล่งน้ำ ธรรมชาติ | 1.30 | 0.62 | น้อย | 1.67 | 0.80 | น้อย | 4.007** (233.313) | .000 |
| 8. น้ำมันไหลปนเปื้อน ลงแหล่งน้ำธรรม ชาติ | 1.22 | 0.57 | น้อย | 1.42 | 0.63 | น้อย | 2.472* (212.261) | .014 |
| 9. ปลาและสัตว์น้ำเกิด โรคหรือตาย | 1.16 | 0.51 | น้อย | 1.37 | 0.56 | น้อย | 2.781** (185.042) | .006 |
| 10. ไม่สามารถใช้น้ำ จากแหล่งน้ำธรรม ชาติในการอุปโภค บริโภค | 1.30 | 0.68 | น้อย | 1.50 | 0.70 | น้อย | 2.337* (225.712) | .020 |
| 11. กลิ่นน้ำเน่าเสียจาก แหล่งอุตสาหกรรม | 1.80 | 0.85 | สมควร | 1.51 | 0.77 | น้อย | 2.848** (214.407) | .005 |
| รวม | 1.41 | 0.52 | น้อย | 1.48 | 0.57 | น้อย | 1.009 (245.757) | .314 |

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้นิคมฯ | | | ชุมชนไกลนิคมฯ | | | t-test (df) | p-value |
|---|----------------|--------------------------|--------------|---------------|--------------------------|-------------|----------------------|-------------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| | ฐาน | | | ฐาน | | | | |
| น้ำเสียจากบ้านที่อยู่อาศัย | | | | | | | | |
| 12. พงชั๊กฟอก/น้ำยาล้าง จานและสารเคมีจาก การซักล้างไหลลง แหล่งน้ำ | 1.82 | 0.83 | พอ สมควร | 1.58 | 0.77 | น้อย | 2.382* (256) | .018 |
| 13. น้ำมันจากรถยนต์/ รถจักรยานยนต์ไหล ลงแหล่งน้ำ | 1.21 | 0.50 | น้อย | 1.18 | 0.40 | น้อย | .585 (235) | .559 |
| 14. ปลาและสัตว์น้ำเกิด โรคหรือตาย | 1.14 | 0.38 | น้อย | 1.35 | 0.56 | น้อย | 3.270** (202.056) | .001 |
| 15. ไม่สามารถใช้น้ำ จากแหล่งน้ำธรรม ชาติในการอุปโภค บริโภค | 1.29 | 0.65 | น้อย | 1.39 | 0.65 | น้อย | 1.144 (243) | .254 |
| 16. กลิ่นน้ำเน่าเสียจาก บ้านที่พักอาศัยของ ครัวเรือน | 2.54 | 0.75 | มาก | 2.37 | 0.85 | มาก | 1.693 (243.015) | .092 |
| | | | พอ | | | | 2.636** | |
| รวม | 1.71 | 0.48 | สมควร | 1.57 | 0.42 | น้อย | (272) | .009 |
| ขยะมูลฝอย | | | | | | | | |
| 17. กลิ่นเหม็นรบกวน จากขยะอุตสาหกรรม (เช่น กลิ่นสารเคมี กลิ่นสี กลิ่นทินเนอร์ กลิ่นสารตะกั่ว) | 1.58 | 0.77 | น้อย | 1.46 | 0.74 | น้อย | 1.306 (250) | .193 |

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

| สภาพปัญหา | ชุมชนใกล้เคียง | | | ชุมชนใกล้เคียง | | | t-test (df) | p-value |
|---|----------------|----------------------|-------|----------------|----------------------|-------|--------------------|---------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | | |
| | ฐาน | | | ฐาน | | | | |
| 18. กลิ่นเหม็นรบกวน จากขยะชุมชน เช่น ตลาด หมู่บ้าน แหล่งพักขยะ | 1.29 | 0.60 | น้อย | 1.31 | 0.57 | น้อย | .332 (261) | .740 |
| 19. เกิดเชื้อโรคและ แมลงวันจากกอง ขยะ | 1.20 | 0.53 | น้อย | 1.19 | 0.45 | น้อย | .166 (261) | .868 |
| 20. เกิดภาพไม่งามตา จากขยะมูลฝอยใน ชุมชน | 1.15 | 0.50 | น้อย | 1.17 | 0.45 | น้อย | .227 (266) | .821 |
| รวม | 1.32 | 0.52 | น้อย | 1.27 | 0.46 | น้อย | .513 (268) | .609 |
| รวมทั้งหมด | 1.61 | .30 | น้อย | 1.53 | .37 | น้อย | 1.739 (277.044) | .083 |

4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 1.84) การมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน พบว่าในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยรวมหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.33) และมีส่วนร่วมน้อยในทุกประเด็นของการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (ค่าเฉลี่ย = 1.29-1.38) การวางแผนโดยรวมหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 1.71) และมีส่วนร่วมพอสมควรในทุกประเด็นของการวางแผน (ค่าเฉลี่ย = 1.69-1.72) การดำเนินการโดยรวมหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 1.91) โดยมีส่วนร่วมพอสมควรในการพัฒนาภูมิทัศน์ในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.06) และกำจัดขยะในบ้านเรือนด้วยการฝังหรือทิ้งในที่ที่ทางราชการจัดเตรียมให้ (ค่าเฉลี่ย = 2.17) ส่วนกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากนี้มีส่วนร่วมน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.49) การรับผลประโยชน์โดยรวมหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 2.19) และมีส่วนร่วมพอสมควร

ทุกประเด็นในการรับผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 2.10-2.26) การติดตามประเมินผลโดยรวมหัวหน้าครัวเรือน มีส่วนร่วมพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 2.08) และมีส่วนร่วมพอสมควรทุกประเด็นในการติดตามประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 2.05-2.13) แสดงผลในตารางที่ 4.5

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนจะเป็นตัวแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล และจะเป็นผู้นำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดสู่สมาชิกในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนส่วนหนึ่งก็มีตำแหน่งทางสังคมที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ของชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงนิคมอุตสาหกรรมซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาล้างแควล้อมในระดับสูงจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามาก

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาล้างแควล้อม

| ขั้นตอนการมีส่วนร่วม | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล |
|---|-------------|----------------------|----------------|
| 1. ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา | | | |
| 1.1 การพิจารณาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหา | 1.32 | 0.60 | น้อย |
| 1.2 การแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาการจัดการ | 1.29 | 0.57 | น้อย |
| 1.3 การแสดงความคิดเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้ชุมชนเสื่อมโทรม | 1.38 | 0.66 | น้อย |
| รวม | 1.33 | 0.61 | น้อย |
| 2. การวางแผน | | | |
| 2.1 ตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดการปัญหาล้างแควล้อมชุมชน | 1.69 | 0.69 | พอสมควร |
| 2.2 พิจารณากำหนดบตลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนและก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน | 1.72 | 0.66 | พอสมควร |
| 2.3 พิจารณาแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน | 1.72 | 0.69 | พอสมควร |
| รวม | 1.71 | 0.68 | พอสมควร |

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

| ขั้นตอนการมีส่วนร่วม | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล |
|--|-------------|----------------------|----------------|
| 3. การดำเนินการ | | | |
| 3.1 พัฒนาภูมิทัศน์ในชุมชน | 2.06 | 0.88 | พอสมควร |
| 3.2 กำจัดขยะในบ้านเรือนด้วยการฝังหรือทิ้งในที่ที่ทางราชการจัดเตรียมให้ | 2.17 | 0.89 | พอสมควร |
| 3.3 กิจกรรมอื่น | 1.49 | 0.78 | น้อย |
| รวม | 1.91 | 0.85 | พอสมควร |
| 4. การรับผลประโยชน์ | | | |
| 4.1 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมด้านการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม | 2.14 | 0.87 | พอสมควร |
| 4.2 ได้ประสบการณ์จากการทำงานแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน | 2.10 | 0.90 | พอสมควร |
| 4.3 สุขภาพของประชาชนดีขึ้น | 2.23 | 0.85 | พอสมควร |
| 4.4 ภูมิทัศน์ของชุมชนโดยรวมน่าอยู่ | 2.21 | 0.88 | พอสมควร |
| 4.5 คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น | 2.26 | 0.85 | พอสมควร |
| รวม | 2.19 | 0.87 | พอสมควร |
| 5. การติดตามประเมินผล | | | |
| 5.1 พิจารณาถึงผลดี ผลเสีย จากการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน | 2.05 | 0.87 | พอสมควร |
| 5.2 พิจารณาถึงผลประโยชน์จากโครงการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน | 2.13 | 0.85 | พอสมควร |
| 5.3 พิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคในกิจกรรมแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน | 2.08 | 0.89 | พอสมควร |
| รวม | 2.08 | 0.76 | พอสมควร |
| รวมทั้งหมด | 1.84 | | พอสมควร |

ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนที่ใกล้กับชุมชนที่ไกลนิกม๑ พบว่า โดยภาพรวมแล้วมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในขั้นค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดปลีกย่อย
2. การวางแผน การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในขั้นการวางแผนไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดปลีกย่อย
3. การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในขั้นการดำเนินการไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดปลีกย่อย
4. การรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในขั้นการรับผลประโยชน์ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดปลีกย่อย
5. การติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในขั้นการติดตามประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดแต่ละประเด็น

แสดงผลในตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนที่ใกล้กับชุมชนที่ไกลนิกมอุตสาหกรรม

| ขั้นตอนการมีส่วนร่วม | ชุมชนใกล้นิกม๑ | | | ชุมชนไกลนิกม๑ | | | t-test (df) | p-value |
|--|----------------|----------------------|-------------|---------------|-------------|----------------------|----------------|-------------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | | |
| 1. ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา | | | | | | | .652 | |
| 1.1 การพิจารณาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหา | 1.34 | 0.57 | น้อย | 1.30 | 0.61 | น้อย | (318) | .515 |
| 1.2 การแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาการจัดการ | 1.22 | 0.50 | น้อย | 1.34 | 0.62 | น้อย | (315.894) | .073 |
| 1.3 การแสดงความคิดเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้ชุมชนเสื่อมโทรม | 1.41 | 0.65 | น้อย | 1.35 | 0.66 | น้อย | (317) | .382 |
| รวม | 1.33 | 0.53 | น้อย | 1.33 | 0.59 | น้อย | (318) | .999 |

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

| ขั้นตอนการมีส่วนร่วม | ชุมชนใกล้น้ําคมฯ | | | ชุมชนไกลน้ําคมฯ | | | t-test (df) | p-value |
|--|------------------|----------------------|-------|-----------------|-----------|----------------------|--------------------|---------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | | |
| 2. การวางแผน | | | | | | | | |
| 2.1 ตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน | 1.64 | 0.67 | น้อย | 1.73 | 0.70 | พอ | 1.139 (316) | .256 |
| 2.2 พิจารณากำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนและก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน | 1.75 | 0.64 | พอ | 1.70 | 0.68 | พอ | .771 (317) | .441 |
| 2.3 พิจารณาแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน | 1.70 | 0.69 | พอ | 1.73 | 0.70 | พอ | .459 (315) | .646 |
| รวม | 1.70 | 0.62 | พอ | 1.72 | 0.66 | พอ | .279 (317) | .780 |
| 3. การดำเนินการ | | | | | | | | |
| 3.1 พัฒนาภูมิทัศน์ในชุมชน | 2.07 | 0.83 | พอ | 2.06 | 0.91 | พอ | .173 (307.601) | .863 |
| 3.2 กำจัดขยะในบ้านเรือนด้วยการฝังหรือทิ้งในที่ที่ทางราชการจัดเตรียมให้ | 2.09 | 0.90 | พอ | 2.23 | 0.88 | พอ | 1.373 (317) | .171 |
| 3.3 กิจกรรมอื่น | 1.71 | 0.91 | พอ | 1.33 | 0.66 | น้อย | 1.344 (21.850) | .193 |
| รวม | 2.08 | 0.82 | พอ | 2.14 | 0.86 | พอ | .659 (317) | .780 |
| 4. การรับผลประโยชน์ | | | | | | | | |
| 4.1 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมด้านการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม | 2.23 | 0.82 | พอ | 2.08 | 0.90 | พอ | 1.614 (306.269) | .108 |

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

| ขั้นตอนการมีส่วนร่วม | ชุมชนใกล้น้ําคมฯ | | | ชุมชนไกลน้ําคมฯ | | | t-test (df) | p-value |
|---|------------------|--------------------------|-------|-----------------|-----------|--------------------------|----------------|---------|
| | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | แปลผล | ค่าเฉลี่ย | ค่าเฉลี่ย | ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน | | |
| 4.2 ได้ประสบการณ์ จากการทำงานแก้ ปัญหาสิ่งแวดล้อม | | | พอ | | | พอ | 1.024 | |
| ชุมชน | 2.16 | 0.91 | สมควร | 2.06 | 0.89 | สมควร | (316) | .307 |
| 4.3 สุขภาพของ ประชาชนดีขึ้น | | | พอ | | | พอ | .927 | |
| ประชาชนดีขึ้น | 2.28 | 0.82 | สมควร | 2.19 | 0.88 | สมควร | (317) | .355 |
| 4.4 ภูมิทัศน์ของ ชุมชนโดยรวมน่าอยู่ | | | พอ | | | พอ | .070 | |
| ชุมชนโดยรวมน่าอยู่ | 2.20 | 0.90 | สมควร | 2.21 | 0.88 | สมควร | (317) | .944 |
| 4.5 คุณภาพชีวิตของ ประชาชนดีขึ้น | | | พอ | | | พอ | .895 | |
| ประชาชนดีขึ้น | 2.31 | 0.81 | สมควร | 2.23 | 0.88 | สมควร | (306.252) | .371 |
| รวม | 2.24 | 0.83 | สมควร | 2.15 | 0.85 | สมควร | (317) | .364 |
| 5. การติดตามประเมินผล | | | | | | | | |
| 5.1 พิจารณาถึงผลดี ผลเสีย จากการเกิด ปัญหาสิ่งแวดล้อม | | | พอ | | | พอ | 2.653** | |
| ชุมชน | 2.20 | 0.90 | สมควร | 1.93 | 0.83 | สมควร | (282.273) | .008 |
| 5.2 พิจารณาถึงผล ประโยชน์จากโครง การจัดการปัญหา สิ่งแวดล้อมชุมชน | | | มาก | | | พอ | 4.105** | |
| สิ่งแวดล้อมชุมชน | 2.35 | 0.81 | มาก | 1.96 | 0.85 | สมควร | (317) | .000 |
| 5.3 พิจารณาถึงปัญหา และอุปสรรคในกิจ กรรมแก้ปัญหา | | | พอ | | | พอ | 2.881** | |
| สิ่งแวดล้อมชุมชน | 2.24 | 0.91 | สมควร | 1.95 | 0.86 | สมควร | (286.017) | .004 |
| รวม | 2.26 | 0.85 | สมควร | 1.95 | 0.83 | สมควร | (317) | .001 |
| รวมทั้งหมด | 1.95 | 0.60 | สมควร | 1.87 | 0.62 | สมควร | (318) | .257 |

4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

4.4.1 ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายในสำหรับการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งได้นำเสนอแล้วในตอนที 2 ของการรายงานผลการศึกษา ดังนั้น ในตอนนี ผู้ศึกษาเสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือนและอุตสาหกรรม และพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือน แสดงในตารางที่ 4.7 – 4.10 ตามลำดับ ดังนี้

1) ลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 58.40 อายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 33.40 และ 31.60 ตามลำดับ การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.80 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 รายได้ต่อเดือนของหัวหน้าครัวเรือนมากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.10 รองลงมา คือ 3,000-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.20 ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.80 และ 9,000-11,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.30 ส่วนรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.00 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ส่วนใหญ่ใน 1 ครัวเรือนมีสมาชิก 2 คน ที่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 49.70 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 47.20 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.10 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 12.10 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 9.70 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 1.90 มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำพูน คิดเป็นร้อยละ 90.60 และอาศัยในชุมชนเป็นเวลา 31 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.60 แสดงผลในตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจและสังคม

| ลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจสังคม | จำนวน | ร้อยละ |
|--|-------|--------|
| เพศ | | |
| ชาย | 187 | 58.40 |
| หญิง | 133 | 41.60 |
| อายุ | | |
| น้อยกว่า 30 ปี | 3 | 0.90 |
| 20-30 ปี | 19 | 5.90 |
| 31-40 ปี | 53 | 16.60 |
| 41-50 ปี | 107 | 33.40 |
| 51-60 ปี | 101 | 31.60 |
| 61 ปี ขึ้นไป | 37 | 11.60 |
| ระดับการศึกษา | | |
| ประถมศึกษา | 169 | 52.80 |
| มัธยมศึกษาตอนต้น | 51 | 15.90 |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย | 34 | 10.60 |
| อนุปริญญา | 31 | 9.70 |
| ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า | 31 | 9.70 |
| สูงกว่าปริญญาตรี | 4 | 1.30 |
| จำนวนสมาชิก | | |
| 2 คน | 42 | 13.10 |
| 3-5 คน | 207 | 64.70 |
| 5 คน ขึ้นไป | 71 | 22.20 |
| รายได้ต่อเดือนของหัวหน้าครัวเรือน | | |
| ต่ำกว่า 3,000 บาท | 44 | 13.80 |
| 3,000 – 5,000 บาท | 68 | 21.20 |
| 5,001 – 7,000 บาท | 30 | 9.40 |
| 7,000 – 9,000 บาท | 24 | 7.50 |
| 9,001- 11,000 บาท | 36 | 11.30 |
| 11,001 - 13,000 บาท | 10 | 3.10 |

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

| ลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจสังคม | จำนวน | ร้อยละ |
|--|-------|--------|
| 13,001 – 15,000 บาท | 18 | 5.60 |
| มากกว่า 15,000 บาท | 90 | 28.10 |
| รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน | | |
| ต่ำกว่า 3,000 บาท | 28 | 8.80 |
| 3,000 – 5,000 บาท | 36 | 11.20 |
| 5,001 – 7,000 บาท | 26 | 8.10 |
| 7,000 – 9,000 บาท | 19 | 5.90 |
| 9,001- 11,000 บาท | 28 | 8.80 |
| 11,001 - 13,000 บาท | 12 | 3.80 |
| 13,001 – 15,000 บาท | 27 | 8.40 |
| มากกว่า 15,000 บาท | 144 | 45.00 |
| จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ | | |
| หัวหน้าครัวเรือนคนเดียว | 60 | 18.80 |
| สองคน | 159 | 49.70 |
| สามคน | 52 | 16.20 |
| สี่คน | 39 | 12.20 |
| ห้าคน | 9 | 2.80 |
| หกคน | 1 | 0.30 |
| อาชีพ | | |
| เกษตรกร | 31 | 9.70 |
| รับจ้าง | 93 | 29.10 |
| รับราชการ | 39 | 12.10 |
| เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ | 6 | 1.90 |
| ค้าขาย | 151 | 47.20 |
| ภูมิลำเนา | | |
| จังหวัดลำพูน | 290 | 90.60 |
| จังหวัดอื่น | 30 | 9.40 |

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

| ลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจสังคม | จำนวน | ร้อยละ |
|----------------------------------|-------|--------|
| ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน | | |
| 1 – 5 ปี | 23 | 7.20 |
| 6 – 10 ปี | 11 | 3.40 |
| 11 – 15 ปี | 7 | 2.20 |
| 16 – 20 ปี | 7 | 2.20 |
| 21 – 30 ปี | 30 | 9.40 |
| 31 ปี ขึ้นไป | 242 | 75.60 |

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ เป็นประธาน กรรมการ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 4.40 ประธานกรรมการ และสมาชิกของคณะกรรมการหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 10.90 ประธานกรรมการและสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16.90 กรรมการและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 16.60 ประธานกรรมการและสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 30.90 และเป็นประธานกรรมการ และสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 60.30 แสดงผลในตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามตำแหน่งทางสังคม

| ตำแหน่งในชุมชน | ไม่มีตำแหน่ง | ประธาน | กรรมการ | สมาชิก |
|--------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| 1. อบต. | 306 (95.60) | 1 (0.40) | 2 (0.60) | 11 (3.40) |
| 2. กรรมการหมู่บ้าน | 286 (89.40) | 6 (1.90) | 21 (6.60) | 7 (2.10) |
| 3. กลุ่มแม่บ้าน | 266 (83.10) | 3 (0.90) | 15 (4.70) | 36 (11.30) |
| 4. กลุ่มเกษตรกร | 267 (83.40) | - | 6 (1.90) | 47 (14.70) |
| 5. กลุ่มสหกรณ์ | 221 (69.10) | 1 (0.30) | 9 (2.80) | 89 (27.80) |
| 6. กลุ่มออมทรัพย์ | 127 (39.70) | 2 (0.60) | 13 (4.10) | 178 (55.60) |

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน จากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน และโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 67.50 62.50 และ 55.30 ตามลำดับ นอกนั้นได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน และไม่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 44.10 และ 43.80 ตามลำดับ ได้รับข่าวสารจากวิทยุมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน และไม่ได้รับข่าวสารจากวิทยุ เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 42.30 และ 45.60 ตามลำดับ ส่วนการรับข่าวสารจากป้ายประกาศ เอกสาร และแผ่นปลิวจากหน่วยงาน หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 81.60 ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในรอบ 1 เดือน แสดงผลในตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| แหล่งข่าวสาร | ระดับความถี่ของการได้รับข่าวสารต่อเดือน | | | | | |
|---|---|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|--------------------|
| | ไม่ได้รับ ข่าวสาร | 1 ครั้ง | 2 ครั้ง | 3 ครั้ง | 4 ครั้ง | มากกว่า 4 ครั้ง |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| 1. โทรทัศน์ | 109 (34.10) | 9 (2.80) | 9 (2.80) | 7 (2.20) | 9 (2.80) | 177 (55.30) |
| 2. วิทยุ | 146 (45.60) | 12 (3.80) | 13 (4.00) | 5 (1.60) | 8 (2.50) | 136 (42.30) |
| 3. หนังสือพิมพ์ | 140 (43.80) | 9 (2.80) | 21 (6.50) | 5 (1.50) | 4 (1.30) | 141 (44.10) |
| 4. เพื่อนบ้าน | 68 (21.20) | 7 (2.20) | 25 (7.80) | 14 (4.40) | 6 (1.90) | 200 (62.50) |
| 5. หอกระจายข่าวประจำ หมู่บ้าน | 61 (19.10) | 11 (3.40) | 19 (5.90) | 6 (1.90) | 7 (2.20) | 216 (67.50) |
| 6. ป้ายประกาศ/เอกสาร/ แผ่นปลิวจากหน่วย ราชการ | 261 (81.60) | 11 (3.40) | 5 (1.60) | 2 (0.50) | 4 (1.30) | 37 (11.60) |

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ ได้รับการอบรมการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในรอบ 1 ปี (พ.ศ. 2546-2547) จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางมากกว่า 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.20 เท่ากับสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง คือ คิดเป็นร้อยละ 42.20 เท่ากัน ส่วนการอบรมจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 90.30 และ 89.70 ตามลำดับ แสดงผลในตารางที่ 4.10

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานที่จัดอบรมให้กับชุมชนจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง เนื้อหาการอบรมจะเป็นเรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพื้นที่

ตำบลบ้านกลางเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมซึ่งมีปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ ทั้งเรื่องขยะ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง มลพิษทางน้ำ ซึ่งชุมชนจะต้องประสบอยู่เป็นประจำ ดังเช่น เมื่อมีการอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะแนะนำเรื่องการคัดแยกขยะเพื่อสะดวกในการจัดเก็บ หรือวิธีการป้องกันตนเองจากปัญหามลพิษต่าง ๆ

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการเข้าร่วมอบรมการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในระหว่าง พ.ศ.2546-2547

| หน่วยงาน/แหล่งอบรม | ระดับความถี่ของการได้รับการอบรมในระหว่าง พ.ศ.2546-2547 | | | | | |
|----------------------------|--|----------------|----------------|----------------|----------------|-----------------|
| | ไม่ได้รับ | 1 ครั้ง | 2 ครั้ง | 3 ครั้ง | 4 ครั้ง | มากกว่า 4 ครั้ง |
| | การอบรม | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| 1. อบต. บ้านกลาง | 135 (42.20) | 16 (5.00) | 22 (6.90) | 3 (0.90) | 9 (2.80) | 135 (42.20) |
| 2. นิคมอุตสาหกรรม ลำพูน | 289 (90.30) | 9 (2.80) | 6 (1.90) | 3 (0.90) | 4 (1.30) | 9 (2.80) |
| 3. อบจ. | 287 (89.70) | 3 (0.90) | 3 (0.90) | 1 (0.30) | 5 (1.60) | 21 (6.60) |

2) ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือน

ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถระบุวิธีการจัดการขยะแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยระบุวิธีการจัดการขยะจากครัวเรือนแต่ละประเภท ดังนี้

ขยะเปียก กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนระบุว่าควรกำจัดเศษอาหารด้วยการนำไปทำปุ๋ย หรืออาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 96.88

ขยะแห้ง กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนระบุว่าขยะประเภทเศษกระดาษ ควรกำจัดโดยเลือกเก็บไว้ขาย ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 79.38 นิตยสาร วารสาร หนังสือเก่า

คิดเป็นร้อยละ 78.75 เศษไม้ เศษปูนหรือกิ่งไม้ใหญ่ ทั้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 85.94 และกิ่งไม้ใบไม้แห้งหรือเศษหญ้า ทั้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 83.13 ขยะประเภทไม้ระบุว่าจะทิ้งลงถังขยะ

ขยะนำมาใช้ใหม่ได้ กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนระบุว่าควรกำจัดขยะประเภทพลาสติกด้วยการเลือกเก็บไว้ขาย ได้แก่ ขวดหรือเศษพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 83.75 แต่ขยะพลาสติกประเภทถุงก๊อบแก๊บ ระบุว่าควรเลือกเก็บไว้ขายเพียงร้อยละ 15.00 ขยะประเภทแก้ว ระบุว่าควรกำจัดด้วยการเลือกเก็บไว้ขาย ขวดแก้วเลือกเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 75.50 เศษแก้วเลือกเก็บไว้ขายคิดเป็นร้อยละ 71.25 ขยะประเภทเศษโลหะ ควรเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 76.88

ขยะมีพิษ ได้แก่ ขยะสารเคมีประเภทแบตเตอรี่รถและรถเครื่อง ระบุว่าควรเลือกเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 68.13 ถ่านไฟฉายและหลอดนีออน ควรทิ้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 92.50 และ 95.31 ตามลำดับ กระป๋องยาฆ่าแมลงและกระป๋องสารเคมีควรทิ้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 95.94 และ 95.31 ตามลำดับ แสดงผลในตารางที่ 11

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนมีการจัดการขยะอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยที่ พบว่า ครัวเรือนในเขตตำบลบ้านกลาง จังหวัดลำพูน มีการเลือกเก็บขยะบางชนิดเพื่อขายมากขึ้น เช่น กระดาษ พลาสติก และขวดแก้วต่าง ๆ เป็นต้น (ผู้วิจัยประกอบกิจการเกี่ยวกับการรับซื้อของเก่าในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง มาตั้งแต่ พ.ศ 2535 - 2548 จึงมีโอกาสได้รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการขยะในพื้นที่)

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการขยะในครัวเรือนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์จริงที่ครอบครัวและชุมชนได้ประสบพบเห็น และนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ผสมผสานกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น โดยมีการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ให้สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ประกอบกับการใช้สื่อขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น บอร์ด แผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการขยะแก่ครัวเรือนและชุมชนได้ทราบ และนำไปปฏิบัติโดยทั่วกัน

ตารางที่ 4.11 ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือน

| ประเภทขยะ | วิธีการกำจัด | | | | | | | | | | | | | | | |
|---------------------------------------|-----------------|--------|----------------|--------|------------------------------------|--------|-------------------|--------|-------|--------|-------|--------|------------------------|--------|-------|---------|
| | เลือกเก็บไว้ขาย | | โยนทิ้งรอบบ้าน | | ทิ้งถังขยะของเทศบาล/สุขาภิบาล/อบต. | | ทิ้งกองไว้นอกบ้าน | | เผา | | ฝัง | | ทิ้งลงแหล่งน้ำใกล้บ้าน | | อื่นๆ | |
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 1. เศษอาหาร | 2 | 0.63 | 5 | 1.56 | - | - | - | - | 2 | 0.63 | 1 | 0.31 | - | - | 310 | 96.88** |
| 2. เศษกระดาษ/ หนังสือพิมพ์ เก่า | 254 | 79.38* | - | - | 63 | 19.69 | 1 | 0.31 | 2 | 0.63 | - | - | - | - | - | - |
| 3. นิตยสาร/วารสาร/ หนังสือเก่า | 252 | 78.75* | - | - | 65 | 0.31 | 1 | 0.31 | 2 | 0.63 | - | - | - | - | - | - |
| 4. ขวดพลาสติก/ เศษพลาสติก | 253 | 79.06* | - | - | 65 | 20.31 | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - |
| 5. ขวดแก้ว | 248 | 77.50* | - | - | 70 | 21.88 | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - |
| 6. เศษแก้ว | 228 | 71.25* | - | - | 90 | 28.13 | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - |

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

| ประเภทขยะ | วิธีการกำจัด | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------------|-----------------|--------|----------------|--------|------------------------------------|--------|-------------------|--------|-------|--------|-------|--------|------------------------|--------|-------|--------|
| | เลือกเก็บไว้ขาย | | โยนทิ้งรอบบ้าน | | ทิ้งถังขยะของเทศบาล/สุขาภิบาล/อบต. | | ทิ้งกองไว้นอกบ้าน | | เผา | | ฝัง | | ทิ้งลงแหล่งน้ำใกล้บ้าน | | อื่นๆ | |
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 7. เศษโลหะ (เหล็ก, ทองเหลือง) | 246 | 76.88* | - | - | 73 | 22.81 | - | - | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - |
| 8. ถูพลาสติก (ถุงก๊อบแก๊บ) | 48 | 15.00* | 1 | 0.31 | 268 | 83.75 | 1 | 0.31 | 2 | 0.63 | - | - | - | - | - | - |
| 9. เศษไม้/เศษปูน/กิ่งไม้ใหญ่ | 1 | 0.31 | 2 | 0.63 | 275 | 85.94* | 2 | 0.63 | 40 | 12.50 | - | - | - | - | - | - |
| 10. กิ่งไม้/ใบไม้แห้ง/เศษหญ้า | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | 266 | 83.13* | 2 | 0.63* | 50 | 15.63 | - | - | - | - | - | - |
| 11. แบตเตอรี่รถ/รถเครื่อง | 218 | 68.13* | - | - | 100 | 31.25 | - | - | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | - | - | - | - |

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

| ประเภทขยะ | วิธีการกำจัด | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|-----------------|--------|----------------|--------|------------------------------------|--------|-------------------|--------|-------|--------|-------|--------|------------------------|--------|-------|--------|
| | เลือกเก็บไว้ขาย | | โยนทิ้งรอบบ้าน | | ทิ้งถังขยะของเทศบาล/สุขาภิบาล/อบต. | | ทิ้งกองไว้นอกบ้าน | | เผา | | ฝัง | | ทิ้งลงแหล่งน้ำใกล้บ้าน | | อื่นๆ | |
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 12. ถ่านไฟฉาย | 4 | 1.30 | - | - | 296 | 92.50* | - | - | - | - | 1 | 0.31 | - | - | - | - |
| 13. หลอดนีออน | 4 | 1.25 | - | - | 307 | 95.94* | - | - | 4 | 1.25 | 5 | 1.56 | - | - | - | - |
| 14. กระป๋องยาฆ่าแมลง | 9 | 2.81* | - | - | 305 | 95.31* | - | - | 2 | 0.63 | 4 | 1.25 | - | - | - | - |
| 15. กระป๋องสารเคมีต่างๆ (สเปรย์ฉีดผม, สีสเปรย์ ฯลฯ) | 9 | 2.81* | 1 | 0.31 | 304 | 95.00* | 1 | 0.31 | 2 | 0.63 | 3 | 0.94 | - | - | - | - |

** วิธีที่เหมาะสมในการจัดการเศษอาหาร คือ นำไปทำปุ๋ยหรืออาหารสัตว์

* วิธีที่เหมาะสมในการจัดการขยะ

3) พฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือน

พฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือนโดยวิธีการจัดการขยะแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยมีวิธีการจัดการขยะจากครัวเรือนแต่ละประเภท ดังนี้

ขยะเปียก ได้แก่ ขยะประเภทเศษอาหาร กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือน มีวิธีการจัดการโดยนำไปทำปุ๋ย หรืออาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 98.75 ขยะประเภทไม้จัดการโดยทิ้งลงถังขยะ ได้แก่ เศษไม้ เศษปูนหรือกิ่งไม้ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 79.37 กิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หรือเศษหญ้า คิดเป็นร้อยละ 76.25 และขยะสารเคมีประเภทแบตเตอรี่รถและรถเครื่อง จัดการโดยเลือกเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 7.094

ขยะแห้ง ได้แก่ เศษกระดาษ กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนมีการกำจัดโดยเลือกเก็บไว้ขาย ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 85.31 นิตยสาร วารสาร หนังสือเก่า คิดเป็นร้อยละ 85.00

ขยะนำมาใช้ใหม่ได้ กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนมีการกำจัดขยะประเภทพลาสติก โดยการเลือกเก็บไว้ขาย ได้แก่ ขวดหรือเศษพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 80.94 แต่ขยะพลาสติกประเภทถุงก๊อบแก๊บ เลือกเก็บไว้ขายเพียงร้อยละ 18.44 ขยะประเภทแก้ว กำจัดโดยการเลือกเก็บไว้ขาย ขวดแก้วเลือกเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 79.06 เศษแก้วเลือกเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 72.19 ขยะประเภทเศษโลหะ กำจัดโดยการเก็บไว้ขาย คิดเป็นร้อยละ 78.75

ขยะมีพิษ กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือน มีวิธีการจัดการถ่านไฟฉายและหลอดนีออน โดยทิ้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 82.19 และ 90.63 ตามลำดับ กระป๋องยาฆ่าแมลงและกระป๋องสารเคมี จัดการโดยทิ้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 90.31 และ 89.38 ตามลำดับ แสดงผลในตารางที่ 4.12

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้จัดอบรมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างถูกต้องและเหมาะสม ถูกสุขลักษณะ โดยวิธีการคัดแยกขยะ ซึ่งทำให้ทราบถึงประเภทขยะที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน และสามารถลดปริมาณขยะได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการลงมือปฏิบัติจริงของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการลงมือปฏิบัติจริงนอกเหนือจากความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรม เพื่อประกอบการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะ และนำไปสู่บทเรียนที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของครัวเรือน ชุมชน ต่อไป

ตารางที่ 4.12 พฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือน

| ประเภทขยะ | วิธีการกำจัด | | | | | | | | | | | | | | | |
|--------------------------------|-----------------|--------|----------------|--------|------------------------------------|--------|-------------------|--------|-------|--------|-------|--------|------------------------|--------|--------|---------|
| | เลือกเก็บไว้ขาย | | โยนทิ้งรอบบ้าน | | ทิ้งถังขยะของเทศบาล/สุขาภิบาล/อบต. | | ทิ้งกองไว้นอกบ้าน | | เผา | | ฝัง | | ทิ้งลงแหล่งน้ำใกล้บ้าน | | อื่น ๆ | |
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 16. เศษอาหาร | - | - | 1 | 0.31 | - | - | - | - | 2 | 0.63 | 1 | 0.31 | - | - | 316 | 98.75** |
| 17. เศษกระดาษ/หนังสือพิมพ์เก่า | 273 | 85.31* | - | - | 45 | 14.06 | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | - | - | - | - |
| 18. นิตยสาร/วารสาร/หนังสือเก่า | 272 | 85.00* | - | - | 46 | 14.38 | 1 | 0.31 | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - |
| 19. ขวดพลาสติก/เศษพลาสติก | 259 | 80.94* | - | - | 60 | 18.75 | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 20. ขวดแก้ว | 253 | 79.06* | - | - | 66 | 20.63 | 1 | 0.31 | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 21. เศษแก้ว | 231 | 72.19* | 1 | 0.31 | 86 | 26.88 | 1 | 0.31 | - | - | 1 | 0.31 | - | - | - | - |

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

| ประเภทขยะ | วิธีการกำจัด | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------------|-----------------|--------|----------------|--------|------------------------------------|---------|-------------------|--------|-------|--------|-------|--------|------------------------|--------|-------|--------|
| | เลือกเก็บไว้ขาย | | โยนทิ้งรอบบ้าน | | ทิ้งถังขยะของเทศบาล/สุขาภิบาล/อบต. | | ทิ้งกองไว้นอกบ้าน | | เผา | | ฝัง | | ทิ้งลงแหล่งน้ำใกล้บ้าน | | อื่นๆ | |
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 22. เศษโลหะ (เหล็ก,ทองเหลือง) | 252 | 78.75* | - | - | 68 | 21.25 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 23. ถูพลาสติก (ถุงก๊อปปี้) | 59 | 18.44* | - | - | 260 | 81.25 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 24. เศษไม้/เศษปูน/กิ่งไม้ใหญ่ | 2 | 0.63 | 4 | 1.25 | 254 | 789.38* | - | - | 57 | 17.81 | 3 | 0.94 | - | - | - | - |
| 25. กิ่งไม้/ใบไม้แห้ง/เศษหญ้า | 2 | 0.63 | 4 | 1.25 | 244 | 76.25* | 1 | 0.31 | 66 | 20.63 | 3 | 0.94 | - | - | - | - |

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

| ประเภทขยะ | วิธีการกำจัด | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-----------------|--------|----------------|--------|------------------------------------|--------|-------------------|--------|-------|--------|-------|--------|------------------------|--------|--------|--------|
| | เลือกเก็บไว้ขาย | | โยนทิ้งรอบบ้าน | | ทิ้งถังขยะของเทศบาล/สุขาภิบาล/อบต. | | ทิ้งกองไว้นอกบ้าน | | เผา | | ฝัง | | ทิ้งลงแหล่งน้ำใกล้บ้าน | | อื่น ๆ | |
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 26. แบตเตอรี่รถ/รถเครื่อง | 227 | 70.94* | - | - | 91 | 28.44 | 1 | 0.31 | - | - | 1 | 0.31 | - | - | - | - |
| 27. ถ่านไฟฉาย | 11 | 3.44 | - | - | 263 | 82.19* | - | - | 1 | 0.31 | 45 | 14.06 | - | - | - | - |
| 28. หลอดนีออน | 10 | 3.13 | - | - | 290 | 90.63* | - | - | - | - | 20 | 6.25 | - | - | - | - |
| 29. กระป๋องยาฆ่าแมลง | 13 | 4.06* | - | - | 289 | 90.31* | - | - | - | - | 18 | 5.63 | - | - | - | - |
| 30. กระป๋องสารเคมีต่าง ๆ (สเปรย์ฉีดผม, สีสเปรย์ ฯลฯ) | 14 | 4.38* | - | - | 286 | 89.38* | - | - | - | - | 20 | 6.25 | - | - | - | - |

** วิธีที่เหมาะสมในการจัดการเศษอาหาร คือ นำไปทำปุ๋ยหรืออาหารสัตว์

* วิธีที่เหมาะสมในการจัดการขยะ

4) การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ มีสมมติฐานในการศึกษา 4 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา ระยะเวลาอาศัยในชุมชน ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร การเข้าร่วมอบรม รายได้ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
 2. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
 3. พฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
 4. ระดับการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงตามลำดับ ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 1

ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา ระยะเวลาอาศัยในชุมชน ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร การเข้าร่วมอบรม รายได้ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.13-4.36 ตามลำดับ ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนชายมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 19.38 19.06 และ 20.00 ตามลำดับ ส่วนหัวหน้าครัวเรือนหญิงมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 16.56 14.06 และ 10.94 ตามลำดับ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| เพศ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|------|--------------------|-------------------|-------------------|-----------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ชาย | 62 (19.38) | 61 (19.06) | 64 (20.00) | 187 (58.44) |
| หญิง | 53 (16.56) | 45 (14.06) | 35 (10.94) | 133 (41.56) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 2.5775 \quad df = 2 \quad p\text{-value} = .276$$

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุในช่วง 41-50 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนในระดับพอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 11.88 เท่ากัน และผู้มีอายุ 51-60 ปี มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 11.88 เช่นเดียวกัน ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุในช่วง 41-60 ปี จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.14

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี และ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี จะเข้ามาทำงานอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีลักษณะการทำงานเป็นช่วงเวลา และอาศัยอยู่ในหอพักเป็นส่วนใหญ่ ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครัวเรือน ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี จะเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมมาก เนื่องจากเป็นบุคคลที่ทำงานอยู่กับบ้านโดยรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มทำน้ำพริกตาแดง กลุ่มทำหมูหยอง กลุ่มทำน้ำผลไม้ ฯลฯ

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหา
สิ่งแวดล้อมในชุมชน

| อายุ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|---------------|--------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| ต่ำกว่า 20 ปี | 3 (0.94) | - - | - - | 3 (0.94) |
| 20-30 ปี | 9 (2.81) | 8 (2.50) | 2 (0.63) | 19 (5.94) |
| 31-40 ปี | 19 (5.94) | 21 (6.56) | 13 (4.06) | 53 (16.56) |
| 41-50 ปี | 31 (9.69) | 38 (11.88) | 38 (11.88) | 107 (33.44) |
| 51-60 ปี | 34 (10.63) | 29 (9.06) | 38 (11.88) | 101 (31.56) |
| 61 ปี ขึ้นไป | 19 (5.94) | 10 (3.13) | 8 (2.50) | 37 (11.56) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 18.890^*$ df = 10 p-value = .042

ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 24.06 16.25 และ 12.50 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มระดับการศึกษาอื่นมีส่วนร่วมกระจายไปในทุกระดับ โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในระดับมากกว่ากันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 18.44 ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่า

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.15

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีความรู้ต่ำยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่เข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นผู้อยู่กับปัญหาและควรรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุด ถ้าหัวหน้าครัวเรือนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตัวเอง การให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวหรือชุมชนที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะหัวหน้าครัวเรือนขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญที่จะต้องนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้นำไปร่วมกันปฏิบัติ

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การศึกษา | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|------------------|--------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| ประถมศึกษา | 77 (24.06) | 52 (16.25) | 40 (12.50) | 169 (52.81) |
| มัธยมศึกษาตอนต้น | 12 (3.75) | 15 (4.69) | 24 (7.50) | 51 (15.94) |

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

| การศึกษา | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|-------------------|------------------------|------------------------|-----------------------|--------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย | 10 (3.13) | 11 (3.44) | 13 (4.06) | 34 (10.63) |
| อนุปริญญา | 10 (3.13) | 11 (3.44) | 10 (3.13) | 31 (9.69) |
| ปริญญาตรี | 6 (1.88) | 14 (4.38) | 11 (3.44) | 31 (9.69) |
| สูงกว่าปริญญาตรี | - | 3 (0.94) | 1 (0.31) | 4 (1.25) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 22.923^*$ $df = 10$ $p\text{-value} = .011$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับพอสมควร และมาก รวมกันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 28.70 และมีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 18.44 ส่วนผู้มีอาชีพอื่น มีส่วนร่วมกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพค้าขายจึงเป็นกลุ่มอาชีพที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.16

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่งมาจากการค้าขาย เช่น ขยะ น้ำทิ้ง เศษอาหาร เศษผัก ฯลฯ ซึ่งของเสียจากแหล่งกำเนิดดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้คนในสังคม อาทิเช่น อากาศเสีย, น้ำเสีย, แหล่งพาหนะนำโรค และรวมถึงทัศนียภาพที่ไม่สวยงาม เป็นต้น ทั้งที่มีสถานที่ขายประจำและพ่อค้าขายเร่ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการลงประชาสัมพันธ์ในตลาดถึงการจัดการขยะที่ถูกต้อง เหมาะสม และถูกสุขลักษณะ ให้แก่พ่อค้า แม่ค้า โดยการใช้สื่อในการช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น บอร์ด แผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น และใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เพื่อทุกคนจะได้นำไปปฏิบัติร่วมกัน

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| อาชีพ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|------------------------|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| เกษตรกรรวม | 16 (5.00) | 9 (2.81) | 6 (1.88) | 31 (9.69) |
| รับจ้าง | 37 (11.56) | 32 (10.00) | 24 (7.50) | 93 (29.06) |
| รับราชการ | 2 (0.63) | 13 (4.06) | 24 (7.50) | 39 (12.19) |
| เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ | 1 (0.31) | - | 5 (1.56) | 6 (1.88) |
| ค้าขาย | 59 (18.44) | 52 (16.25) | 40 (12.50) | 151 (47.19) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 36.336^* \quad df = 8 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนากับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำพูน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับพอสมควร และมากกว่ากันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 60.33 ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น มีส่วนร่วมกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำพูน จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนากับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.17

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่คนในชุมชน ซึ่งจะมีความห่วงแหนรักษา ปกป้อง สิ่งแวดล้อมเสมือนเป็นทรัพย์สินของตนเอง เนื่องจากทุกคนจะอยู่กับสิ่งแวดล้อมไปตลอด และจะต้องรักษาให้อยู่ไปชั่วลูกชั่วหลาน ซึ่งถ้าสิ่งแวดล้อมดีนั้นก็หมายถึงคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดีคุณภาพชีวิตของทุกคนก็จะลดลง และคนที่อาศัยอยู่ในถิ่นที่เกิดของตนเองมักให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ของตนเองเป็นอย่างดี เพราะต้องการให้ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีสภาพแวดล้อมที่ถูสุขอนามัย ปลอดภัย และจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนต่อไป

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนากับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| ภูมิลำเนา | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|--------------|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| จังหวัดลำพูน | 96 (30.00) | 102 (31.88) | 92 (28.75) | 290 (90.63) |
| จังหวัดอื่น | 19 (5.94) | 4 (1.25) | 7 (2.19) | 30 (9.38) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 11.447^* \quad df = 2 \quad p\text{-value} = .003$$

ความสัมพันธ์ระหว่างระยะอาศัยในชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้า
ครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลานานกว่า 30 ปี (31 ปีขึ้นไป) มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับพอสมควร และมากรวมกันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 50.94 ส่วนผู้ที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลาดำกว่า 30 ปี มีส่วนร่วมกระจายอยู่ในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลานานกว่า 30 ปี จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้อาศัยในชุมชนต่ำกว่า 30 ปี

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะอาศัยในชุมชนกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.18 ดังนี้

ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะอาศัยในชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| ระยะอาศัยในชุมชน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|------------------|--------------------|-------------------|-------------------|-----------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| 1-5 ปี | 16 (5.00) | 6 (1.88) | 1 (0.31) | 23 (7.19) |
| 6-10 ปี | 8 (2.50) | - | 3 (0.94) | 11 (3.44) |
| 11-15 ปี | 4 (1.25) | 2 (0.63) | 1 (0.31) | 7 (2.19) |
| 16-20 ปี | 3 (0.94) | 1 (0.31) | 3 (0.94) | 7 (2.19) |
| 21-30 ปี | 5 (1.56) | 10 (3.13) | 15 (4.69) | 30 (9.38) |
| 31 ปี ขึ้นไป | 79 (24.69) | 87 (27.19) | 76 (23.75) | 242 (75.63) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 31.338^*$ $df = 10$ $p\text{-value} = .001$

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 32.81 32.19 และ 30.63 ตามลำดับ ส่วนผู้มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 3.13 0.94 และ 0.31 ตามลำดับ ดังนั้น ทั้งผู้ที่มีและไม่มีตำแหน่งเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.19

จากการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้ที่มิบทบาทในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชนของตน ซึ่งจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ เชื่อถือ ไว้วางใจ จากชุมชน เมื่อมีการขอความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนมักจะได้รับความร่วมมือ ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจะเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการฝ่ายบริหาร สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน เพื่อเอื้อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นรูปธรรม โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นของการคิด วางแผน การลงมือทำ การติดตามผล และการรับผลประโยชน์ร่วมกัน

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การมีตำแหน่งใน อบต. | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|-------------------------|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่มีตำแหน่ง | 105 (32.81) | 103 (32.19) | 98 (30.63) | 306 (95.63) |
| มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก | 10 (3.13) | 3 (0.94) | 1 (0.31) | 14 (4.38) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 8.416^*$ $df = 2$ $p\text{-value} = .015$

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านกับระดับการมีส่วนร่วม
ของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 31.56 29.38 และ 28.44 ตามลำดับ ส่วนผู้มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 4.38 3.75 และ 2.50 ตามลำดับ ดังนั้น ทั้งผู้ที่มีและไม่มีตำแหน่งเกี่ยวกับกรรมการหมู่บ้าน มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตารางที่ 4.20 ดังนี้

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การมีตำแหน่ง กรรมการหมู่บ้าน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|---------------------------------|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่มีตำแหน่ง | 101 (31.56) | 94 (29.38) | 91 (28.44) | 286 (89.38) |
| มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก | 14 (4.38) | 12 (3.75) | 8 (2.50) | 34 (10.63) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 1.019$ $df = 2$ $p\text{-value} = .601$

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มแม่บ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของ
หัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มแม่บ้าน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 29.69 27.50 และ 25.94 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 6.25 5.63 และ 5.00 ตามลำดับ ดังนั้น ทั้งผู้ที่มีและไม่มีตำแหน่งในกลุ่มแม่บ้านมีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มแม่บ้านกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตารางที่ 4.21 ดังนี้

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มแม่บ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของ
หัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การมีตำแหน่ง ในกลุ่มแม่บ้าน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|--------------------------------|--------------------|-------------------|-------------------|--------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่มีตำแหน่ง | 95 (29.69) | 88 (27.50) | 83 (25.94) | 266 (83.13) |
| มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก | 20 (6.25) | 18 (5.63) | 16 (5.00) | 54 (16.88) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = .059 \quad df = 2 \quad p\text{-value} = .971$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มเกษตรกรกับระดับการมีส่วนร่วมของ
หัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มเกษตรกร มีส่วนร่วมในการจัดการ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 30.00 28.13 และ 25.31
ตามลำดับ ส่วนผู้มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็น
ร้อยละ 5.94 5.00 และ 5.63 ตามลำดับ ดังนั้น ทั้งผู้ที่มีและไม่มีตำแหน่งในกลุ่มเกษตรกรมีแนวโน้ม
จะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มเกษตรกรกับการมีส่วนร่วม
ของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตารางที่ 4.22 ดังนี้

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มเกษตรกรกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้า
ครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การมีตำแหน่ง ในกลุ่มเกษตรกร | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|--------------------------------|--------------------|-------------------|-------------------|-----------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่มีตำแหน่ง | 96 (30.00) | 90 (28.13) | 81 (25.31) | 267 (83.44) |
| มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก | 19 (5.94) | 16 (5.00) | 18 (5.63) | 53 (16.56) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = .353 \quad df = 2 \quad p\text{-value} = .838$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้า ครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 29.30 22.19 และ 17.50 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 6.56 10.94 และ 13.44 ตามลำดับ ดังนั้น ผู้ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์ มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิกในกลุ่มสหกรณ์มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมมาก

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.23

จากการศึกษา พบว่า บุคคลที่มีตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์จะเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกสรรจากคนในชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจ และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เพื่อบริหารจัดการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ และเมื่อมีการขอความร่วมมือจากชุมชนก็มักจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งบุคคลที่มีตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวจะเป็นแกนนำหลักในการดำเนินกิจกรรม และเป็นผู้นำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การมีตำแหน่ง ในกลุ่มสหกรณ์ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|-------------------------------|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่มีตำแหน่ง | 94 (29.38) | 71 (22.19) | 56 (17.50) | 221 (69.06) |
| มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก | 21 (6.56) | 35 (10.94) | 43 (13.44) | 99 (30.94) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 16.100^* \quad df = 2 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มออมทรัพย์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้า ครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มออมทรัพย์ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 21.56 10.31 และ 7.81 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 14.38 22.81 และ 23.13 ตามลำดับ ดังนั้น ผู้ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มออมทรัพย์ มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิกในกลุ่มสหกรณ์มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมมาก

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มออมทรัพย์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.24

จากการศึกษา พบว่า ตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลในชุมชนได้รับ ซึ่งมาจากการเลือกสรรจากคนในชุมชน เป็นที่ยอมรับ ไว้วางใจ เชื่อมั่น ในการที่จะบริหารจัดการภายในชุมชน โดยผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมดังกล่าวของชุมชนจะเป็นตัวแทนในการเข้าร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม การสัมมนา การประชุม ฯลฯ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทราบนั้นมาถ่ายทอดต่อสมาชิกในชุมชนของตนเองและสามารถที่จะชักนำขอความร่วมมือจากชุมชนในการร่วมกันทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงได้

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งในกลุ่มออมทรัพย์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การมีตำแหน่ง ในกลุ่มออมทรัพย์ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|----------------------------------|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| ไม่มีตำแหน่ง | 69 (21.56) | 33 (10.31) | 25 (7.81) | 127 (39.69) |
| มีตำแหน่งหรือเป็นสมาชิก | 46 (14.38) | 73 (22.81) | 74 (23.13) | 193 (60.31) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 31.682^* \quad df = 2 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากโทรทัศน์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 17.19 12.19 และ 4.69 ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 13.13 17.81 และ 24.38 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารระหว่าง 1-4 ครั้ง/เดือน มีส่วนกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์มากกว่า 4 ครั้ง/เดือน เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากโทรทัศน์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.25 ดังนี้

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากโทรทัศน์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การรับข่าวสารจากโทรทัศน์ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|--------------------------|--------------------|-------------------|-------------------|--------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับข่าวสาร | 55 (17.19) | 39 (12.19) | 15 (4.69) | 109 (34.06) |
| 1 ครั้ง | 5 (1.56) | 4 (1.25) | - | 9 (2.81) |
| 2 ครั้ง | 4 (1.25) | 3 (0.94) | 2 (0.63) | 9 (2.81) |
| 3 ครั้ง | 4 (1.25) | 2 (0.63) | 1 (0.31) | 7 (2.19) |
| 4 ครั้ง | 5 (1.56) | 1 (0.31) | 3 (0.94) | 9 (2.81) |

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

| การรับข่าวสารจากโทรทัศน์ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|--------------------------|--------------------|----------|----------|----------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| ทัศน | จำนวน | จำนวน | จำนวน | จำนวน |
| | (ร้อยละ) | (ร้อยละ) | (ร้อยละ) | (ร้อยละ) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 42 | 57 | 78 | 177 |
| | (13.13) | (17.81) | (24.38) | (55.31) |
| รวม | 115 | 106 | 99 | 320 |
| | (35.94) | (33.13) | (30.94) | (100.00) |

$$\chi^2 = 42.615^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากวิทยุกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากวิทยุ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 24.06 15.31 และ 6.25 ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 5.63 13.75 และ 23.13 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารระหว่าง 1-4 ครั้ง/เดือน มีส่วนกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารจากวิทยุมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากวิทยุกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.26 ดังนี้

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากวิทยุกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือน
ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การรับข่าวสารจากวิทยุ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|-----------------------|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับข่าวสาร | 77 (24.06) | 49 (15.31) | 20 (6.25) | 146 (45.63) |
| 1 ครั้ง | 9 (2.81) | 3 (0.94) | - | 12 (3.75) |
| 2 ครั้ง | 3 (0.94) | 8 (2.50) | 2 (0.63) | 13 (4.06) |
| 3 ครั้ง | 4 (1.25) | - | 1 (0.31) | 5 (1.56) |
| 4 ครั้ง | 4 (1.25) | 2 (0.63) | 2 (0.63) | 8 (2.50) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 18 (5.63) | 44 (13.75) | 74 (23.13) | 136 (42.50) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 88.326^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 23.75 14.69 และ 5.31 ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 5.63 14.38 และ 24.06 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารระหว่าง 1-4 ครั้ง/เดือน มีส่วนกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากกว่า 4 ครั้ง/เดือน เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.27 ดังนี้

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การรับข่าวสารหนังสือพิมพ์ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|---------------------------|--------------------|-------------------|-------------------|----------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับข่าวสาร | 76 (23.75) | 47 (14.69) | 17 (5.31) | 140 (43.75) |
| 1 ครั้ง | 5 (1.56) | 3 (0.94) | 1 (0.31) | 9 (2.81) |
| 2 ครั้ง | 12 (3.75) | 7 (2.19) | 2 (0.63) | 21 (6.56) |
| 3 ครั้ง | 4 (1.25) | 1 (0.31) | - | 5 (1.56) |
| 4 ครั้ง | - | 2 (0.63) | 2 (0.63) | 4 (1.25) |

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

| การรับข่าวสารหนังสือพิมพ์ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|---------------------------|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 18 (5.63) | 46 (14.38) | 77 (24.06) | 141 (44.06) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 90.332^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากเพื่อนบ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากเพื่อนบ้าน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 15.00 4.69 และ 1.56 ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 8.44 25.31 และ 28.75 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารระหว่าง 1-4 ครั้ง/เดือน มีส่วนกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากเพื่อนบ้านกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.28 ดังนี้

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากเพื่อนบ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การรับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|----------------------------|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| ไม่ได้รับข่าวสาร | 48 (15.00) | 15 (4.69) | 5 (1.56) | 68 (21.25) |
| 1 ครั้ง | 6 (1.88) | 1 (0.31) | - | 7 (2.19) |
| 2 ครั้ง | 19 (5.94) | 4 (1.25) | 2 (0.63) | 25 (7.81) |
| 3 ครั้ง | 11 (3.44) | 3 (0.94) | - | 14 (4.38) |
| 4 ครั้ง | 4 (1.25) | 2 (0.63) | - | 6 (1.88) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 27 (8.44) | 81 (25.31) | 92 (28.75) | 200 (62.50) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 124.222^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 12.50 5.63 และ 0.94 ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 14.38 24.69 และ 28.44 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารระหว่าง 1-4 ครั้ง/เดือน มีส่วนกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.29 ดังนี้

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การรับข่าวสารจาก หอกระจายข่าวประจำ หมู่บ้าน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|---|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับข่าวสาร | 40 (12.50) | 18 (5.63) | 3 (0.94) | 61 (19.06) |
| 1 ครั้ง | 9 (2.81) | 2 (0.63) | - | 11 (3.44) |
| 2 ครั้ง | 10 (3.13) | 5 (1.56) | 4 (1.25) | 19 (5.94) |
| 3 ครั้ง | 6 (1.88) | - | - | 6 (1.88) |

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

| การรับข่าวสารจาก หอกระจายข่าวประจำ หมู่บ้าน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|---|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| 4 ครั้ง | 4 (1.25) | 2 (0.63) | 1 (0.31) | 7 (2.19) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 46 (14.38) | 79 (24.69) | 91 (28.44) | 216 (67.50) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 76.074^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากป้ายประกาศ เอกสาร แผ่นปลิวจากหน่วยราชการกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากป้ายประกาศ เอกสาร แผ่นปลิวจากหน่วยราชการ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 31.56 28.44 และ 21.56 ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 1.88 1.56 และ 8.13 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับข่าวสารระหว่าง 1-4 ครั้ง/เดือน มีส่วนกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารจากป้ายประกาศ เอกสาร แผ่นปลิวจากหน่วยราชการมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างป้ายประกาศ เอกสาร แผ่นปลิว จากหน่วยราชการกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.30 ดังนี้

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากป้ายประกาศ เอกสาร แผ่นปลิวจากหน่วยราชการ กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| ป้ายประกาศ เอกสาร แผ่นปลิวจากหน่วยราชการ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|---|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับข่าวสาร | 101 (31.56) | 91 (28.44) | 69 (21.56) | 261 (81.56) |
| 1 ครั้ง | 4 (1.25) | 6 (1.88) | 1 (0.31) | 11 (3.44) |
| 2 ครั้ง | 3 (0.94) | 1 (0.31) | 1 (0.31) | 5 (1.56) |
| 3 ครั้ง | 1 (0.31) | 1 (0.31) | - | 2 (0.63) |
| 4 ครั้ง | - | 2 (0.63) | 2 (0.63) | 4 (1.25) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 6 (1.88) | 5 (1.56) | 26 (8.13) | 37 (11.56) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 36.936^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

จากตารางที่ 4.25 - 4.30 พบว่า การได้รับข่าวสารจาก เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าว เพื่อนบ้าน แผ่นปลิว ป้ายประกาศ เอกสารจากราชการ ฯลฯ เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนทุกเพศ ทุกวัย ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน และสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของชุมชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และสื่อส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความถี่ของข่าวสารที่ได้รับ และวิธีการจัดการที่ไม่ยุ่งยาก ง่ายต่อการปฏิบัติ ทุกคนสามารถร่วมกันปฏิบัติได้

ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบล กับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 22.81 10.94 และ 8.44 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมมากกว่า 4 ครั้ง ไม่มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 4.38 17.19 และ 20.63 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรม 1-4 ครั้ง มีส่วนร่วมกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางมากกว่า 4 ครั้ง ในรอบ 1 ปี เป็นกลุ่มที่แนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มที่มีความถี่ในการอบรมต่ำ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 29

จากการศึกษา พบว่า การอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจะเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ชุมชน ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนประสบอยู่จริง และป้องกันมิให้เกิดขึ้น โดยมุ่งไปที่การสร้างความตระหนักให้แก่คนในชุมชนให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ซึ่งจะต้องร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาขึ้น เนื่องจากคนในชุมชนเป็นผู้อยู่กับปัญหาและเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ชุมชนจะส่งตัวแทนในการเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา เป็นต้น ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางมีการจัดอบรมมากกว่า 4 ครั้ง/ปี โดยตัวแทนจะนำข้อมูลข่าวสาร ที่ได้รับจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานเอกชน มาถ่ายทอดสู่สมาชิกในชุมชนอีกครั้ง โดยอาศัยเวทีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน หรือการพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อรับทราบและร่วมกันตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติ รับผิดชอบ และประเมินผล

ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบล กับระดับการมีส่วนร่วมของ
หัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| อบรมจากองค์การบริหาร ส่วนตำบล | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|----------------------------------|------------------------------|------------------------------|-----------------------------|-------------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับการอบรม | 73 (22.81) | 35 (10.94) | 27 (8.44) | 135 (42.19) |
| 1 ครั้ง | 10 (3.13) | 6 (1.88) | - | 16 (5.00) |
| 2 ครั้ง | 12 (3.75) | 6 (1.88) | 4 (1.25) | 22 (6.88) |
| 3 ครั้ง | 1 (0.31) | 2 (0.63) | - | 3 (0.94) |
| 4 ครั้ง | 5 (1.56) | 2 (0.63) | 2 (0.63) | 9 (2.81) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 14 (4.38) | 55 (17.19) | 66 (20.63) | 135 (42.19) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 75.819^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

**ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูนกับระดับการมีส่วนร่วมของ
หัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน**

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับการอบรมจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 33.75 30.31 และ 26.25 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมมากกว่า 4 ครั้ง ไม่มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 0.63 0.94 และ 1.25 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรม 1-4 ครั้ง มีส่วนร่วมกระจายในทุกระดับ ดังนั้นหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับการอบรมจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูนมากกว่า 4 ครั้ง ในรอบ 1 ปี เป็นกลุ่มที่แนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มที่มีความถี่ในการอบรมต่ำ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูนกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตารางที่ 4.32 ดังนี้

ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การอบรมจาก นิคมอุตสาหกรรมลำพูน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|-----------------------------------|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับการอบรม | 108 (33.75) | 97 (30.31) | 84 (26.25) | 289 (90.31) |
| 1 ครั้ง | 3 (0.94) | 4 (1.25) | 2 (0.63) | 9 (2.81) |
| 2 ครั้ง | 2 (0.63) | - | 4 (1.25) | 6 (1.88) |
| 3 ครั้ง | - | 2 (0.63) | 1 (0.31) | 3 (0.94) |
| 4 ครั้ง | - | - | 4 (1.25) | 4 (1.25) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 2 (0.63) | 3 (0.94) | 4 (1.25) | 9 (2.81) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 17.604 \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .062$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับการอบรมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 35.31 29.06 และ 25.31 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมมากกว่า 4 ครั้ง ไม่มีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 0.31 1.88 และ 4.38 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรม 1-4 ครั้ง มีส่วนร่วมกระจายในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับการอบรมจากอบจ.มากกว่า 4 ครั้ง ในรอบ 1 ปี เป็นกลุ่มที่แนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มที่มีความถี่ในการอบรมต่ำ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.33 ดังนี้

ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| การอบรมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|------------------------------------|--------------------|-------------------|-------------------|----------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| ไม่ได้รับการอบรม | 113 (35.31) | 93 (29.06) | 81 (25.31) | 287 (89.69) |
| 1 ครั้ง | - | 3 (0.94) | - | 3 (0.94) |
| 2 ครั้ง | 1 (0.31) | 2 (0.63) | - | 3 (0.94) |
| 3 ครั้ง | - | 1 (0.31) | - | 1 (0.31) |
| 4 ครั้ง | - | 1 (0.31) | 4 (1.25) | 5 (1.56) |

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

| การอบรมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|------------------------------------|--------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| มากกว่า 4 ครั้ง | 1 (0.31) | 6 (1.88) | 14 (4.38) | 21 (6.56) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 32.122^* \quad df = 10 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนต่อเดือนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนรวมกันต่ำกว่า 3,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 5.94 2.50 และ 0.31 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป หัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 10.00 15.63 และ 19.38 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ 3,000-15,000 บาท หัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมกระจายอยู่ในทุกระดับ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 4.34

จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ในชุมชนจะมีอาชีพรับจ้าง ซึ่งจะทำงานในนิคมอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการทำงานเป็นช่วงเวลา และมีการทำงานล่วงเวลา

ตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนต่อเดือนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| รายได้ครัวเรือนต่อเดือน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|---------------------------|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) |
| ต่ำกว่า 3,000 บาท | 19 (5.94) | 8 (2.50) | 1 (0.31) | 28 (8.75) |
| 3,000-5,000 บาท | 24 (7.50) | 9 (2.81) | 3 (0.94) | 36 (11.25) |
| 5,001-7,000 บาท | 12 (3.75) | 9 (2.81) | 5 (1.56) | 26 (8.13) |
| 7,001-9,000 บาท | 6 (1.88) | 9 (2.81) | 4 (1.25) | 19 (5.94) |
| 9,001-11,000 บาท | 13 (4.06) | 10 (3.13) | 5 (1.56) | 28 (8.75) |
| 11,001-13,000 บาท | 5 (1.56) | 1 (0.31) | 6 (1.88) | 12 (3.75) |
| 13,001-15,000 บาท | 4 (1.25) | 10 (3.13) | 13 (4.06) | 27 (8.44) |
| มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป | 32 (10.00) | 50 (15.63) | 62 (19.38) | 144 (45.00) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$$\chi^2 = 61.556^* \quad df = 14 \quad p\text{-value} = .000$$

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกครัวเรือนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครัวเรือนมีสมาชิก 2 คน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 5.94 3.75 และ 3.44 ตามลำดับ ผู้ที่มีสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน มีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 23.75 มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 20.94 และมีส่วนร่วมในระดับพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 20.00 และผู้ที่มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คนขึ้นไป มีส่วนร่วมในระดับพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 9.38 มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 6.56 และมีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 6.25 จะเห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนเมื่อจำแนกกลุ่มตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีการกระจายในทุกระดับจึงไม่สามารถระบุแนวโน้มของการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างชัดเจน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกครัวเรือนกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตารางที่ 4.35 ดังนี้

ตารางที่ 4.35 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกครัวเรือนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| จำนวนสมาชิกครัวเรือน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม |
|----------------------|------------------------|------------------------|-----------------------|-------------------------|
| | น้อย | พอสมควร | มาก | |
| | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | จำนวน (ร้อยละ) | |
| 2 คน | 19 (5.94) | 12 (3.75) | 11 (3.44) | 42 (13.13) |
| 3-5 คน | 76 (23.75) | 64 (20.00) | 67 (20.94) | 207 (64.69) |
| 5 คน ขึ้นไป | 20 (6.25) | 30 (9.38) | 21 (6.56) | 71 (22.19) |
| รวม | 115 (35.94) | 106 (33.13) | 99 (30.94) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 5.077$ $df = 4$ $p\text{-value} = .280$

**ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้า
ครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน**

หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครัวเรือนที่มีความรู้สึกว่าเป็นปัญหาชุมชนเป็นปัญหาของตน มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 31.90 31.60 และ 30.60 ตามลำดับ ผู้ที่ไม่มีความรู้สึกว่าเป็นปัญหาชุมชนเป็นปัญหาของตนมีส่วนร่วมในระดับน้อย พอสมควร และมาก คิดเป็นร้อยละ 4.10 1.60 และ 0.30 ตามลำดับ จะเห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนเมื่อจำแนกตามความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนแล้ว ผู้ที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนมีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงผลในตารางที่ 4.36 ดังนี้

ตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมของ
หัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| รู้สึกว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นปัญหาของตน | ระดับการมีส่วนร่วม | | | รวม จำนวน (ร้อยละ) |
|---|---------------------------|------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| | น้อย จำนวน (ร้อยละ) | พอสมควร จำนวน (ร้อยละ) | มาก จำนวน (ร้อยละ) | |
| ใช่ | 102 (31.90) | 101 (31.60) | 98 (30.60) | 301 (94.10) |
| ไม่ใช่ | 13 (4.10) | 5 (1.60) | 1 (0.30) | 19 (5.90) |
| รวม | 115 (35.90) | 106 (33.10) | 99 (30.90) | 320 (100.00) |

$\chi^2 = 10.517^{**}$ $df = 2$ $p\text{-value} = .005$

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 2

สมมติฐานข้อ 2 ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r_{xy} = .449$) แสดงผลในตารางที่ 4.37

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์จริงที่ตนเอง ครอบครัวยุค และชุมชน ประสบเป็นเครื่องมือในการสร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ผสมผสานกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยลงมือปฏิบัติจริง เนื่องจากชุมชนเป็นผู้อยู่กับปัญหาและรู้จักปัญหาของตนเอง ถ้าชุมชนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตนเอง การให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่ตามมา ก็ไร้ประโยชน์เพราะชุมชนจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญที่จะต้องนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้ไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.37 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะจากครัวเรือนกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| ตัวแปร | | ระดับการมีส่วนร่วม | ความรู้ความเข้าใจ |
|--------------------|----------|--------------------|-------------------|
| ระดับการมีส่วนร่วม | r_{xy} | 1 | .449* |
| | p-value | . | .000 |
| ความรู้ความเข้าใจ | r_{xy} | .449* | 1 |
| | p-value | .000 | . |

- มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 3

สมมติฐานข้อ 3 พฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r_{xy} = .517$) แสดงผลในตารางที่ 4.38

จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาเกิดจากทัศนคติ ความเชื่อ และระบบค่านิยมของแต่ละคน แต่ละชุมชน การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ และระบบค่านิยมจะ

ต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ นอกเหนือจากความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับเพื่อประกอบการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการร่วมกัน

ตารางที่ 4.38 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมจัดการขยะจากครัวเรือนกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| ตัวแปร | | ระดับการมีส่วนร่วม | พฤติกรรม |
|--------------------|----------|--------------------|----------|
| ระดับการมีส่วนร่วม | r_{xy} | 1 | .517* |
| | p-value | . | .000 |
| พฤติกรรม | r_{xy} | .517* | 1 |
| | p-value | .000 | . |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 4

สมมติฐานข้อ 4 ระดับการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตามสภาพปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r_{xy} = .153$) แต่การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนถึงความเสี่ยงในอนาคตกับการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน และการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตามสภาพปัจจุบันกับการรับรู้ถึงระดับความเสี่ยงในอนาคตมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{xy} = .736$) แสดงผลในตารางที่ 4.39

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตนเองครอบครัวยุวมชน ประสบและผลกระทบ ความเสี่ยง ที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากชุมชนเป็นผู้กระทำเพียงฝ่ายเดียว แต่ชุมชนก็ไม่สามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ส่วนหนึ่งอาจมีจากมีหน่วยงานรัฐเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้ว จึงทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเพียงการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งภายในชุมชนเท่านั้น โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้ชุมชนรับรู้ถึงผลกระทบและการดูแล ป้องกัน ซึ่งอาจจะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหได้เลย และอาจเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ

ตารางที่ 4.39 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

| ตัวแปร | | ระดับการมีส่วนร่วม | การรับรู้ตามสภาพปัจจุบัน | ความเสียหายในขนาด |
|--------------------------|----------|--------------------|--------------------------|-------------------|
| ระดับการมีส่วนร่วม | r_{xy} | 1 | .153* | .004 |
| | p-value | . | .007 | .941 |
| การรับรู้ตามสภาพปัจจุบัน | r_{xy} | .153* | 1 | .736* |
| | p-value | .007 | . | .000 |
| ความเสียหายในขนาด | r_{xy} | .004 | .736* | 1 |
| | p-value | .941 | .000 | . |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05